د اسلام دریم خلیفه،

جلیل القدر صحابي،

عثمان ابن عفان رضي الله عنه

مبارک سیرت

د خپرولو شمیره: .... (۳)

لیکوال : حبل الله (المتین)

کال : ۱۳۹۸ لمریز

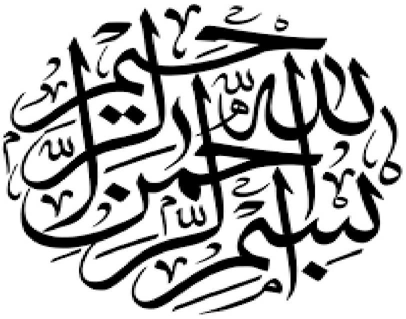

کتاب پېژندنه:

نوم : -------------- د عثمان ابن عفان (رضي الله عنه) سیرت.

لیکوال او راټولوونکی: ----- حبل الله (المتین).

ژباړن : -------------- خپله لیکوال.

ټایپ : -------------- حبل الله (المتین)

ډیزاین او PDF : --------- N. RASOOLI

کال: --------------- ۱۳۹۸ هجري لمریز

د خپرولو شمیره: --------- (۳)

فهرست

عنوان: .... **صفحه**
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت اوله برخه: .... (۱)
د نسب شجره يې: .... (۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت دويمه برخه: .... (۲)
عثمان (رضي الله عنه) ته ذين النورين ولې وايي: .... (۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت دريمه برخه: .... (۴)
د عثمان (رضي الله عنه) حبشې ته دويم ځل هجرت: .... (۴)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت څلورمه برخه: .... (۷)
د رقيه (رضي الله عنها سره نکاح: .... (۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت پنځمه برخه: .... (۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت شپږمه برخه: .... (۱۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د ميرمنې رقيه بي بي وفات: .... (۱۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت اوومه برخه: .... (۱۲)
د تبوک غزا ته د مجاهدينو تيارول: .... (۱۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت اتمه برخه: .... (۱۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت نهمه برخه: .... (۱۹)
د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) خلافت، باران نه کيدل او د عثمان (رض) صدقات .... (۱۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت لسمه برخه: .... (۲۱)
د عثمان (رضي الله عنه) کوهی: .... (۲۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت يولسمه برخه: .... (۲۳)
د عثمان (رضي الله عنه) فضايل: .... (۲۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت دولسمه برخه: .... (۲۵)
د حديبې صلحه: .... (۲۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت ديارلسمه برخه: .... (۲۷)
د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) خوب ليدل: .... (۲۷)
د صلحې د شرايطو متن ليک: .... (۲۸)
معاهدې شرطونه: .... (۲۸)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت څوارلسمه برخه: .... (۲۹)
مکه مکرمه کې د عثمان (رضي الله عنه) ملاقاتونه: .... (۲۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت پنځلسمه برخه: .... (۳۲)
د عثمان (رضي الله عنه) سخاوت: .... (۳۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت شپاړسمه برخه: .... (۳۳)

په عثمان (رضي الله عنه) باندې د جنت زیری: .... (۳۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اوولسمه برخه: .... (۳۴)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اتلسمه برخه: .... (۳۶)
په اخیستو او خرڅولو کې اسانتیاوې: .... (۳۶)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت نورلسمه برخه: .... (۳۷)
د دین فکر او کرامات: .... (۳۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت شلمه برخه: .... (۳۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت اسباب او د جنت زیری .... (۳۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت یوویشتمه برخه: .... (۴۱)
عبدالله ابن سبا څوک وو ؟ .... (۴۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دوویشتمه برخه: .... (۴۳)
د عثمان (رضي الله عنه) خوارجو باغیانو او دوکه شویو مسلمانانو ته خبرداری .... (۴۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت درویشتمه برخه: .... (۴۵)
د محاصرې جاري والی او د صحابه کرامو رضي الله عنهم رایې .... (۴۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت څلورویشتمه برخه: .... (۴۶)
عثمان (رضي الله عنه) ولې له خلافته استعفا نه ورکوله؟ .... (۴۶)
د عثمان (رضي الله عنه) شهادت: .... (۴۶)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت پنځویشتمه برخه: .... (۴۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت دوران کې د مختلفو ملکونو فتحه کیدل: .... (۴۷)

د عثمان رضي الله عنه[1] د سیرت (۱) برخه

نوم: عثمان.

القاب: ابو عبدالله، ذالنورین او کثیر الحیا.

عثمان غني رضي الله عنه د پلار نوم عفان ابي القاص الاموي القریشي.

د مور نوم یې: اروي بنت کریز.

د زیږیدلو ځای مختلف ښودل شوي، مکه یا طایف.

د زیږیدلو نیټه یې ۵۷۲ میلادي د عام الفیل نه شپږ کاله وروسته یعنې چې ابرهه په مکه مکرمه د حملې اراده کړې وه شپږ کاله وروسته.

ورونه یې له مور لخوا:

ولید بن عقبه، خالد بن عقبه، عمر بن عقبه، یوازې د مور نه خور آم کلثوم بنت عقبه، خپله خور آمنه بنت عفان.

د عثمان رضي الله عنه بیبیانې:

آم عمر بنت جندب، فاطمه بنت الولید، رقیه بنت النبي صلی الله علیه وسلم آم، کلثوم بنت النبي صلی الله علیه وسلم، فاخته بنت غزوان، آم بنین بنت عیینه، رمله بنت شیبه او نائله بنت الراشه.

د عثمان رضي الله عنه اولادونه:

عمرو (رضي الله عنه)، خالد (رضي الله عنه)، ابان (رضي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه)، مریم، ولید (رضي الله عنه)، سعید (رضي الله عنه)، آم سعید (رضی الله عنها) عبدالله (رضي الله عنه)، عبدالله الصغیر (رضي الله عنه)، عبدالمالک (رضي الله عنه)، عائشه (رضی الله عنها)، آم ابان (رضی الله عنها)، آم عمر (رضی الله عنها)، آم خالد (رضی الله عنها) ام ریان، آم ابان الصغری (رضی الله عنها) او اروي (رضي الله عنه).

- عثمان رضي الله عنه له ماشوموالي ډیر مهربانه او سخي انسان وو، تجارت سره یې ډیره مینه وه، همېشه به مختلفو ملکونو ته د تجارت لپاره تللو، دومره حیاناک وو، چې کافرانو به د بیت الله شریف طواف په لغړه کولو، خو عثمان رضي الله عنه به سترګې ښکته نیولی وې چاته به یې نه کتل او نه به یې خپل عورت ښکاره کولو تر دې چې خپل لباس به یې هم د چا په وړاندې نه بدلولو.
- شرابو نه یې کرکه کوله، د خپل عقل په برکت یې خپل قوم کې او چت مقام حاصل کړی وو، سخاوت یې د جهالت دور کې هم مشهور وو، هر مسکین، فقیر، یتیم او کونډې سره به یې ممکن کومک کولو.
- د عمر (۳۴) کال یې وو چې د شام سفر باندې لاړوو، عثمان رضي الله عنه خپله فرمایي، چې موږ د شام نه بیرته راروان شو، چې د آلزرقا مقام ته راورسیدو نو قافله مو واړوله چې ارام وکړو، موږ لا اوده شوي نه وو، خو نیم خوبه حالت کې وو چې غیبي اواز مو واوریدو، چې پورته شئ تاسې لا تر

[1] - رواه مسلم شریف، والترمزي و ابن ماجه فی باب حکایة الصحابه (رض)

اوسه غفلت کې يې او مکه کې نبي عليه سلام مبعوث شوی، عثمان رضي الله عنه، فرمايي ټولو اواز واوريدو خو اواز کوونکی معلوم نه شو.

☚ نو موږ بيرته قافله بار کړه او راروان شو، چې کله مکې ته داخل شو نو تر ټولو اول ابوبکر صديق (رضي الله عنه) مخې ته راغي، ابوبکر صديق (رضي الله عنه) راته وويل چې عثمانه زه تا سې پسې ګرځېدم چېرته ورک وې؟

نو ما ورته وويل: زه خو د شام په سفر تللی وم، تجارتي قافله مې اوس راورسيده، ولې خير شه؟ زما سره دې کوم کار وو؟ نو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) راته وويل ولې ته نه يې خبر چې څه پېښ شوي؟ عثمان رضي الله عنه فرمايي ما ورته وويل خلکو لاره کې خبر کړم، نو ابوبکر صديق رض رضي الله عنه الله عنه راته وويل نو بيا ستا څه رايه ده ته خو عقلمند انسان يې تا ته دې کار کې سستي نده پکار.

که ستا د محمد (صلی الله عليه وسلم) په باره کې کوم بل نظر وي ما خبر کړه، عثمان (رضي الله عنه) وايي ما ورته وويل: زه نه پوهېږم خو تر محمد (صلی الله عليه وسلم) غوره او صادق انسان خو موږ کې بل نشته.

نو دې وخت کې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په همدې لاره تيرېدلو، چې موږ يې وليدلو تشريف يې راوړو او ويې ويل: عثمانه د خير په کار کې سستي مه کوه او زه يوازې عربو ته نه بلکې ټولې نړۍ ته پيغمبر راستول شوی يم.

☚ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي: نور صبر را څخه و نه شو او (لا اله الاالله محمد رسول الله) کلمه مې وويله.

عثمان (رضي الله عنه) وايي: بيا مې دواړ ته د شام د الزرقا مقام اواز په باره کې وويل، چې موږ داسې لوړ اواز واوريدو، چې ټول يې رابيدار کړو خو اواز کوونکی مو ونه ليدو، چې په دې خبره باندې رسول الله صلی الله عليه وسلم او ابوبکر صديق (رضي الله عنه) دواړه بيخي زيات خوشحاله شول.

☚ عثمان رضی الله عنه فرمايي، چې کله زه کور ته لاړم، نو تره يا کاکا مې ابي الحکم خبر شو، چې تا اسلام قبول کړی؛ هغه غاړه کې رسۍ يا پړې راته واچولو او ټول بدن يې راته کلک وتړلو، بيا يې راته وويل: تر څو چې دې دغه د يتيم دين نوي پرېنخودې نه دې پرېږدم، عثمان (رضي الله عنه) فرمايي: چې ما ورته وويل: قسم په هغه ذات چې ماته يې هدايت نصيب کړی، چې غوښې مې ټوټه، ټوټه پرې کړې که مې ددې دين نه راوګرزوې.

☚ نو عثمان (رضي الله عنه) فرمايي: چې کله مې تره ابو الحکم پوی شو چې اراده مې کلکه ده نو بيرته يې خوشې کړم، نو سمدستي دار ارقم ته راغلم چې دې وخت کې فقط ابوبکر صديق (رضي الله عنه)، علي (رضي الله عنه)، زيد بن حارث (رضي الله عنه) او خديجه رضی الله عنها مسلمانان شوي وو، چې نارينه وو کې څلورم زه وم.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان ذین النورین (رضي الله عنه) د سیرت (۲) برخه:

➤ د انس ابن مالک (رضي الله عنه) څخه روایت دی، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي، چې زه به د هغه چا نه ځنګه حیا نه کوم چې ملایکې ترینه حیا کوي؟

عثمان رضی الله ته ذی النورین ولې وایي؟

دا ځکه، عثمان رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دوه لورګانې په نکاح کې اخیستې وې، اول یې رقیه (رضي الله عنه) بیا چې کله هغه وفات شوه نو ام کلثوم (رضي الله عنه) یې ورته په نکاح کړه، تفصیل به یې په خپل وخت ذکر شي.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته معلومه شوه، چې د عثمان (رضي الله عنه) تره ابو الحکم هغه ترلی وه او همدغه وخت نه بعد کافرانو یاسر (رضي الله عنه) او آم یاسر (رضي الله عنه) مور او زوی شهیدان کړل نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپل صحابه راغونډ کړل او ورته یې وفرمایل که تاسو هجرت کولای شئ؟ نو تاسې حبشې ته هجرت وکړئ زما خو تره ابوطالب شته هغه زما دفاع کوي خو تاسو ته خطر دی.

تاسو خو یاسر (رضي الله عنه) او دهغه مور ولیدل، چې کافرانو شهیدان کړل، نو تاسې حبشې ته لاړ شئ هلته یو عادل بادشاه دی، چې اصمحه نومیږي هلته څوک په چا ظلم نه شي کولای، تاسو هلته اوسئ ترڅو چې دغه دین مظبوط شي او ملګري مو زیات شي بیا به راشئ، نو (۱۵) یا (۱۲) تنان هجرت کولو ته تیار شول، چې د دوی په سر کې عثمان (رضي الله عنه) وو، او دغه په اسلام کې اولنی هجرت وو چې دغه کسانو ته په برخه شو.

(۱) عثمان ابن عفان (رضي الله عنه)

(۲) رقیه (رضی الله عنها) بنت محمد (صلی الله علیه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) بي بي.

(۳) ابو حذیفه ابن عقبه (رضي الله عنه).

(۴) سهلة بنت سهل (رضی الله عنها) د ابو حذیفه بي بي.

(۵) بیر ابن عوام (رضي الله عنه).

(۲) مصعب ابن عمیر (رضي الله عنه).

(۷) عبد الرحمن ابن عوف (رضي الله عنه).

(۸) ابو سلمه بن عبد الاسد (رضي الله عنه).

(۹) ام سلمه (رضی الله عنها) بنت ابی امیة د ابي سلمه بي بي.

(۱۰) عثمان ابن مظعون (رضي الله عنه).

(۱۱) عامر ابن ربیعة (رضي الله عنه).

(۱۲) لیلا بنت ابي خصمة (رضی الله عنها) د عامر ابن ربیعة بي بي.

(۱۳) ابو سبره بن ادهم (رضي الله عنه).

(۱۴) حاطب بن عمرو (رضي الله عنه).

(۱۵) سهیل (رضي الله عنه).

(۱۲) عبد الله ابن مسعود (رضي الله عنه).

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د دغې مهاجرینو مشر عثمان ابن مظعون رضي الله عنه وټاکلو، دوی چې کله له کورنو څخه ووتل او نیل دریاب ته ورسیدل د مکې مشرکین خبر شول نو سمدستي یې تکړه په آسونو سواره کسان ورپسې واستول؛ خو هغوی چې څنګه هلته رسیدلي وو دوه کشتۍ

هلته موجود وې هغه کشتۍ عثمان (رضي الله عنه) په کرایه واخیستې هره یوه یې په یو دینار او دغه (۱۵) تنان مهاجرین پکې سپاره شول، کله چې کشتۍ د نیل دریاب منځ ته ورسیده د مشرکینو کسان د نیل دریاب غاړې ته ورسیدل؛ خو هغوی ته نورې کشتۍ په لاس ورنغلې چې په کې سواره شي نو بیرته ستانه شول.

او دغه مهاجرین الله (ج) سلامت حبشې ته ورسول، هلته یې د اصحمة بادشاه سره ارام او سیدل پیل کړل؛ خو په همدې وخت کې یو بل ظالم بادشاه په حبشه حمله وکړه غوښتل یې دغه بادشاه مړ کړي، نو دوی د دریاب پورې غاړه د حبشې د بادشاه د فوځ سره سخت مقاومت وکړ.

ام سلمه (رضی الله عنها) فرمایي: په دې وخت کې په موږ سخته پریشاني راغله چې الله ج دې نکړي که دغه عادل بادشاه مړ شي نو زموږ به څه حال کیږي او په بې صبرئ سره مو انتظار کولو اخر کې مو فیصله وکړه، چې زموږ یو تن باید هلته ورشي که جنګ دوامداره شو کومک به ورسره وکړي او که د حبشې بادشاه کامیاب شو نو موږ ته به زر خبر راورسوئ، نو؛ موږ ټولو به دعاګانې کولې چې الله ج دغه عادل بادشاه کامیاب کړي نو زبیر ابن عوام (رضی الله عنه) لامبو یاده وه او تکړه هم وو، هغه ته مو ژئ یا د پسه پوستکی ډک کړ او له سینده پرې پوریوتلو، دې وخت کې د اصحمه بادشاه لښکر کامیاب شو او هغه بل ظالم یې ووژلو او فوځ یې وتښتېدو، نو زبیر ابن عوام (رضي الله عنه) بیرته په بیړه دې خوا ته راپورې وتلو او موږ ته یې خپل څادر باندې اشارې شروع کړې چې موږ پوی شو چې بادشاه اصحمه کامیاب شوی نو دومره خوشحاله شو چې حد یې نشته، د همدې کال شوال میاشت کې اوازه خپره شوه چې د مکې مشرکینو اسلام قبول کړی، ام سلمه (رضي الله عنه) فرمایي موږ بیرته راستانه شوو، چې خپلو خلکو پسې ډیر خپه وو خو کله چې مکې مکرمې ته رانژدې شو نو معلومه شوه چې هغه اوازه دروغ وه، بعضې مهاجر بیرته حبشې ته لاړل او بعظې مکې مکرمې ته داخل شول.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت (۳) برخه:

دوهم وار د حبشې هجرت[2]

➤ په روایتونو کې ذکر شوي کله چې د حبشې نه اولني مهاجرین بیرته راوګرزېدل او مکې مکرمې ته نژدې شول نو معلومه شوه چې د مکې د مشرکینو د اسلام راوړلو خبره دروغ وه بعضې بیرته لاړل او بعضې پټ د چا خوا ته لاړل او امن یې وغوښتو؛ خو د مشرکینو ظلمونه هماغسې جاري وو.

➤ ام سلمه (رضی الله عنها) فرمایي، چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم ته د حبشې د امن او عدل ذکر وکړو او ورته مې ویل چې هلته موږ ته د خپل عبادت مکمله ازادي وه، هغوی په موږ هیڅ پابندي نه وه لګولې، نو رسول الله صلی الله علیه وسلم بیا صحابه کرامو ته د هجرت امر وکړ، نو دا ځل (۸۳) نارینه او (۱۸ یا ۱۹) ښځې هجرت ته تیار شول؛ خو دومره لوی تعداد مهاجرینو پټ تلل هم له ستونزو خالي نه وو ځکه اول ځل هجرت باندې مشرکین رابیدار شوي وو، بله دا چې په دې دویم

---

[2] - البدایه والنهایه او مسلم شریف.

ځل هجرت کې هم عثمان (رضي الله عنه) او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لور او د عثمان (رضي الله عنه) بي بي هم وه او رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ډېر زيات فکر وو، چې دوی څنګه هلته پخير سره سلامت ورسيږي نو د تير هجرت پشان يې ورته د شپې پروګرام برابر کړو او دغه مهاجرين ووتل کله چې سحر شو مکه مکرمه کې اوازه شوه، چې زيات تعداد مسلمانانو بيا هجرت کړی نو ټول مشرکين سره راټول شول چې څنګه چل وکړي ځکه اولني ځل باندې چې يې ځوانان ورپسې ليږل وو هغوی تري له دريابه پوريوتي وو نو دا ځل به هم دا کار ناکام وي اخر يې فيصله وکړه چې موږ بايد نجاشي ته تحفې ورولېږو او د هغوی شيطاني ورته وکړو او عيبونه يې ورته بيان کړو، چې موږ ته يې په لاس راکړي او بيا موږ ورسره هغه څه وکړو چې زموږ زړه يې غواړي، نو؛ تحفې يې راغونډې کړې او عمرو ابن العاص (رضي الله عنه) چې لا تر او سه مسلمان شوی نه وه، او عبد الله بن ربيعه ته يې ورکړې او حبشې ته يې ولېږل، مهاجرين هم په خيريت هلته رسيدلي وو.

عمرو ابن العاص چې هوښيار او زيريک وه د شپې يې د نجاشي درباريانو سره ملاقاتونه وکړل تحفې يې ورکړې او هغوی يې راضي کړل چې تاسو به صبا ته زموږ د خبرو تصديق کوئ او نجاشي بادشاه به دې ته راضي کوئ، چې دغه مهاجر موږ ته واپس راکړي، صبا ته چې کله عمرو ابن العاص او عبد الله ابن ربيعة دربار ته د تللو اجازت واخيستو نو اول يې سجدې ولږولې بيا نجاشي بادشاه ته مخامخ ودريدل او خپلې د مکر او فريب نه ډکې خبرې يې پيل کړې او ويې ويل:

☜ بادشاه عالي جناب دغه تاته راغلي خلک ټول بدکاره، بد اخلاقه، کم عقله او د خپلو مشرانو نافرمانه خلک دي دوی به دلته هم فساد خپور کړي.

☜ زياته يې کړه دغه خلکو خپل د پلار نيکه دين پريښې نوی دين يې پيدا کړی، دوی نه ستا په دين دي او نه زموږ په دين نو ځکه ته د دوی له شره ځان خلاص کړه او موږ ته يې وسپاره.

او د دوی دغه خبرې درباريانو هم په مد وشد ورسره تکرارولې، چې هو بادشاه صاحب د دوی نه موږ ته خطره ده او درباريانو هغه تحفې چې د بادشاه لپاره وې هم پيش کړې، خو نجاشي بادشاه يو عادل انسان وو امر يې وکړو چې د دې مهاجرو له ډلې يو مشر يې راولئ چې د هغوی خبرې هم واورم؛ نو کله چې مهاجرو ته خبر ورسيد، چې د مکې مشرکينو ورپسې خلک رالېږلي او بادشاه ته يې شکايت کړی نو په خپلو کې يې مشوره وکړه چې بايد جعفر ابن ابي طالب (رضي الله عنه) چې د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د تره زوی دی او ښه فصيحه ژبه لري ورولېږي تر څو د مهاجرينو نه دفاع وکړي.

نو کله چې جعفر (رضي الله عنه) د نجاشي دربار ته داخل شو نو،

➔ د اسلام تحفه يعنې سلام علی عبد الله الصالح يې وويل او بادشاه ته مخامخ شو، نو دغه اول فرصت وو چې عمرو ابن العاص ته په لاس ورغې بادشاه ته يې وويل ګوره ما درته نه وو ويلي، چې بې ادبه دي؟

➔ ده تا ته سجده ونکړه چې دا ستا لپاره بې عزتي ده.

➔ بادشاه له جعفر (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه سجده دې ولې و نه لګوله؟

➔ جعفر (رضي الله عنه) ورته وويل موږ ته اسلام غير د الله جل جلاله نه د سجدې اجازت نه راکوي.

← بیا نجاشي ورته وویل، چې تاسې ولې د پلار نیکه دین پرېښود ؟
← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل، موږ به خپلې لورګانې ژوندۍ ښخولې، یو بل به مو په ناحقه وژل، زنا به مو کوله، دشمنیانې به سلګونه کلونه روانې وې، مالدار به غریب وژل، خو چا به ترینه پوښتنه نه کوله موږ به په خپل لاس بتان جوړ کړل بیا به مو ورته سجدې کولې، دبیت الله نه به مو په لغړه طوافونه کول، د حیا په نوم موږ هیڅ نه پیژندل، رشوت، سود ، جواري زموږ عادت وو.
بیا الله(ج) موږ ته نبي صلی الله علیه وسلم راولېږلو ، چې د بهترین خاندان نه دی، موږ یې د پورته ذکر شوو بدو عملونو راوګرزولو ، د یو الله(ج) عبادت مو شروع کړو هغه موږ ته د صله رحمۍ، نیکو اخلاقو ، ظلم نه کولو ، سود ، رشوت او جواري نکولو امر کوي، دښمني نه کولو ترغیب راکوي نو نجاشي ورته وویل:
← ایا تاسو سره د هغه کتاب نه څه شته چې ماته یې واوروئ؟
← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل هو دادی.
← نو بیا جعفر (رضي الله عنه) د سورت مریم اولنې مبارک ایاتونه په اطمنان او ښکلي اواز تلاوت کړل، چې د نجاشي زړه ورته نرم شو ، تاثیر یې وربان‌دې وکړ او په ژړا شو تر دې چې ږیره یې لمده شوه کله چې درباریانو د نجاشي بادشاه ژړا ولیده هغوی هم د مکر ژړاګانې شروع کړې تر هغې چې مخې ته یې کوم شیان ایښي وه هغه لامده شول.
← بیا نجاشي عمروابن العاص (رضي الله عنه) او عبد الله بن ربیعه ته وویل تاسو تلای شئ، قسم دی چې هیڅ کله به هم درته دغه خلک تسلیم نکړم او د هغوی هغه تحفې یې بیرته واپس کړې.
عمروابن العاص او عبد الله بن ربیعه بیرته راروان شول، چې لږ مزل یې وکړو عمروابن العاص وویل قسم دی زه یو ځل بیا صبا ورځم او دا وار د چل فریب او دروغو کار اخلم.
عبد الله ابن ربیعه ورته وویل: ظالمه موږ خپل کوښښ وکړ او ته خو پوهیږې چې دغه مهاجرو کې زما او ستا دواړو خپلوان شته نور ترې تیر شه رازه چې لاړ شو خو عمروابن العاص و نه منله بیرته راستانه شول.
صبا ته بیا دربار ته حاضر شول او ویې ویل: بادشاه صاحب دا خلک ستاسو دین پسې هم بد وایې ته ترې پوښتنه وکړه بادشاه بیا جواب وروليګلو چې یو تن راشي او خپله صفایي ورآندې کړي.
دغه خبر مسلمانان زیات تشویش کې کړل کله چې دغه بادشاه او رعیت یې عیسایان وه نو بیا یې جعفر (رضي الله عنه) وروليګلو:
جعفر (رضي الله عنه) ته ټولو وویل: دروغ ویل فایده نلري ربښتیا خبره ورته کوه چې هر څه کیږي نصیب به مو وي، جعفر (رضي الله عنه) بادشاه ته حاضر شو بادشاه ترې پوښتنه وکړه، چې تاسو د عیسی علیه السلام په باره کې څه عقیده لرئ؟
← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل، چې عیسی (ع) د الله(ج) بنده او رسول دی، د مریم بي بي زوی او پوکی نه پیدا شوی دی، د الله(ج) په حکم یې مړي ژوندي کول او د الله(ج) په حکم یې مریضان روغول.

← نجاشي چې کلکه دا خبرې واورېدلې يو ډکې يې راوچت کړ او ويې ويل قسم په الله (ج) عيسى (ع) د دې ډکي په اندازه نه زيات او نه کم دی همدغه خبره بېخي صحيح ده.
← بيا نجاشي عمرو ابن العاص ته وويل که تاسو سفيران نه وای ما به تاسو قتل کړي وای، څو ځان وباسئ او بيا دلته را نشئ، دوی دواړه بېرته نا اميده راستانه شول، او مسلمانانو حبشه کې ارام ژوند پيل کړو.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت مبارک (۴) برخه [3]

د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) لور رقيه (رضي الله عنها) سره نکاح:

د رسول (صلی الله عليه وسلم) د بعثت نه مخکې د رسول صلی الله عليه وسلم دوه ترونه ابولهب او ابوطالب رسول (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) ته راغلل، چې دواړه لورګاني رقيه او ام کلثوم د ابولهب ځامنو ته ورکړي، چې دې کار رسول الله صلی الله صلی الله عليه وسلم او بي بي خديجه (رضی الله عنها) زيات خفه کړل، ځکه چې ابولهب يو بد اخلاقه، بد کرداره او ظالم انسان وو، او ښځه يې ام جميل هم له بدتره، بد زبانه، بد کرداره او بد اخلاقه وه،
خو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) ځکه انکار نشو کولای، چې ابو طالب ورسره وه او ابو طالب په رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زيات مهربانه وو، همده يې پالنه کړې وه.
نو ځکه يې دواړه لورګاني د ابولهب زامنو ته ورکړې، خو بي بي خديجې (رضی الله عنها) به همېشه سوالونه کول چې الله (ج) دې دا ودونه ونکړي او کوم مشکل پکې جوړ شي، کله چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) مبعوث شو نو تر ټولو زيات مخالفت يې همدې ملعون تره او ښځې ام جميل کولو چې د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) کرکه نوره هم زياته شوه.
يوه ورځ رسول صلی الله عليه وسلم بيت الله شريف کې ناست وو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) هم ورسره وو، چې لعنتي ام جميل راغله او لاس ونه يې د شګو ډک کړي وه چې راورسېده له خولې يې زګونه روان وو او ابو بکر صديق (رضي الله عنه) ته يې وويل، چېرته دی هغه د نبوت دعويدار چې خوله يې له شګو ډکه کړم او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته يې رد ړد کتل او ليدلو يې نه، بيا بېرته له بيت الله شريف ووتله نو ابو بکر صديق (رضي الله عنه) له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نه پوښتنه وکړه، چې يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ام جميل خو تا ته کتل ايا تا يې نه ليدلې؟ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چې الله (ج) ورته په سترګو پردې واچولې دغه واقعه د صفا د غونډۍ نه وروسته وه.
او د صفا واقعه داسې وه، کله چې دغه آيات مبارک نازل شو،

---

[3] - ماخوذ من كتاب الاستعاب باب حكاية الصحابه، البدايه والنهايه، وصحيح مسلم

بسم الله الرحمن الرحیم، وَأَنْذِرْ عَشِيْرَتَکَ الْأَقْرَبِيْنَ،
ژباړه: تر ټولو لومړی خپل خپلوان وویروه او دعوت ورکړه.
نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپل ټول خپلوان راټول کړل د صفا غونډۍ سره، بیا یې ورته وویل، چې که زه تاسو ته ووایم چې یو خطرناک دښمن تاسو باندې حمله کوونکی دی تاسو به یې ومنئ چې زه رښتیا وایم؟
ټولو په یو اواز ورته وویل هو ته همېشه رښتینی یې تا کله هم دروغ ندي ویلي، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل نو زه تاسو د الله (ج) د عذاب نه ویروم تاسو زما نبوت ومنئ او مسلمانان شئ، دې وخت کې ابولهب لعین اوچت شو ویې ویل هلاک شې، نعوذ بالله تا موږ د دې لپاره راغوښتي یو، نو الله (ج) د تَبَّتْ يَدَا أَبِيْ لَهَبٍ وَّتَبَّ مبارک سورت نازل کړو، چې دې کې د ابولهب او د ده د ښځې بدي بیان شوې وه نو ځکه ام جمیل پورته عمل وکړو، کله چې ملعون ابولهب کور ته لاړو نو دواړو ښځې او خاوند خپلو ځامنو ته عتبه او عتیبه ته وویل، که تاسو د محمد (صلی الله علیه وسلم) لورګانو ته طلاق ورنکړ ستاسې لیدل په موږ حرام دي تاسو نه ګورئ چې محمد (صلی الله علیه وسلم) وایي چې زموږ په باره کې سورت نازل شوی.
هغوی کې عتیبه بې له کوم مشکل طلاق ورته ولېږلو خو عتبه په دې کفایت ونکړ او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) کور ته راغې اول یې کنځل وکړل بیا یې طلاق ورکړ، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته خیرا وکړه چې د الله (ج) د زمریانو نه دې یو زمری در باندې مسلط شي چې همداسې وشول او زمري ټوټه ټوټه کړو چې تفصیل به یې بیا وروسته بیان کړو.
دغه زمانه کې هم طلاق یو لوی عیب او شرم ګڼل کیدو نو ځکه بي بي رقیه (رضی الله عنها) او بي بي ام کلثوم (رضی الله عنها) دواړو ځان خپلې مور بي بي خدیجې (رضی الله عنها) غېږ ته واچوو او په ژړا شوې.
بي بي خدیجې (رضی الله عنها) ورته وویل، دا خو زما ارمان وو، چې داسې وخت راشي چې تاسو دواړه د واده نه مخکې له دې لعینانو خلاصې شئ او ما به الله (ج) ته سوالونه کول تاسو مه خپه کېږئ، الله (ج) به تاسو ته غوره خاوندان درکړي.
نو عثمان (رضي الله عنه) چې خبر شو چې عتبه بن ابي لهب او عتیبه بن ابي لهب د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لورګانو ته طلاق ورکړی، نو له فرصت نه یې استفاده وکړه او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې د بي بي رقیه (رضی الله عنها) د واده پیغام ورولېږلو چې دې سره به یې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره رشته نوره هم مضبوطه شي او د نبي اخرزمان (صلی الله علیه وسلم) لور به یې هم په نصیب شي چې دغه پیغام باندې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او بي بي خدیجه (رضی الله عنها) زیات خوشحاله شول او دواړو بي بي رقیه (رضي الله عنها) ورته په نکاح ورکړه.
د بي بي رقیه (رضی الله عنها) یې د حبشې د هجرت په وخت یو زوی عبدالله هم پیدا شو، عثمان (رضي الله عنه) د حیا یو نمونه وه ډېر زیات حیاناک وه، سعید ابن العاص (رضي الله عنه) د عایشې صدیقې (رضي الله عنها) نه روایت کوي چې یو ورځ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) کور کې تشریف فرما وه، او اړخ یې لړولی وه او پښې مبارکې یې تر پنډیو ښکاره وې نو ابوبکر صدیق

(رضي الله عنه) راغی اجازت یې وغوښتو او راغې، خو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هماغسې پروت وو بیا عمر (رضي الله عنه) اجازت وغوښتو او راغې خو رسول (صلی الله علیه وسلم) هماغسې پروت وو او پنډۍ مبارکې یې ښکاره وې بیا عثمان (رضي الله عنه) اجازت وغوښتو نو د راتلو مخکې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پورته شو او خپلې پنډۍ مبارکې یې پټې کړې.

نو ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه پوښتنه وکړه چې یا رسول الله زما پلار او عمر (رضي الله عنه) راغلل ستا پنډۍ مبارکې ښکاره وې او ته پروت وې، خو چې عثمان (رضي الله عنه) راغی ته پورته شوې او پنډۍ دې هم پټې کړې، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل زه به له هغه چا ولې حیا نه کوم چې ملایکې ترینه حیا کوي او بله دا چې عثمان (رضي الله عنه) دومره حیاناک دی که زه همدا سې پروت وی او پنډۍ مې ښکاره وی نو هغه چې د کوم ضرورت او کار لپاره راغلی وه هغه به ترینه پاتې وو او بیرته به لاړ وه نو ځکه زه ورته راکیناستم.

➡ یو حدیث شریف کې د عبد الله ابن قیس (رضي الله عنه) نه روایت دی چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زما سره د قجورو باغ کې ناست وه او ابو لختي کې یې پښې اچولې وې او اوبه بهیدلی چې دروازه وټکیده نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل، ابن قیسه ورشه یو داسې کس راغې چې جنتي دی دروازه ورته خلاصه کړه، عبد الله قیس (رضي الله عنه) فرمایي چې زه ورغلم دروازه مې خلاصه کړه نو ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) وو، هغه رادننه شو هغه هم پښې مبارکې اوبو کې ښکته کړې بیا چا دروازه وټکوله بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل ورشه دروازه خلاصه کړه یو جنتي شخص راروان دی چې ما دروازه خلاصه کړه هغه عمر (رضي الله عنه) وو، هغه هم پښې مبارکې د اوبو لښتي کې ښکته کړې، بیا دروازه وټکول شوه بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل ورشه یو جنتي شخص راغی دروازه ورته خلاصه کړه چې زه ورغلم نو عثمان (رضي الله عنه) وه هغه هم د اوبو لښتي کې خپلې پښې مبارکې ښکته کړې، دوی ټولو ته بار بار د جنت زیری ورکول شوی وه.[*]

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان ذی النورین رضي الله عنه د سیرت (۵) برخه.

کله چې عثمان (رضي الله عنه) دوهم ځل بیا حبشې ته هجرت وکړ؛ نو هلته مسلمان مهاجرین لږ لږ نور هم روان وه او نجاشي هم اسلام راوړی وه؛ خو د خلکو له ویرې یې فقط مسلمانانو ته اظهار کړی وه.

بل خوا مکه معظمه کې د مکې یو د لویو سردارانو - ولید بن مغیره او احیحة هم اسلام راوړی وه نو کله چې مهاجرین خبر شول ډېرو پکې د بیرته راستنیدو تکل وکړ، ځکه ټولو نه ډیر محبوب خپلوان پاتې وه، چې هغې کې عثمان (رضي الله عنه) او بي بي رقیه (رضی الله عنها) هم وه.

---

[*] اخرجه صحیح مسلم فی باب عثمان ابن عفان رض صفحه 6363_6362 کتاب نظرات فی تاریخ خلفاء الراشدین استاذ حلمی ناصر مصر حیاة الصحابه رض باب عثمان رض:

ټول (33) نفرو د بيرته تللو اراده وکړه چې عثمان (رضي الله عنه) بي بي رقيه (رضی الله عنها) او ځوی يې او زبير ابن عوام د بي بي خديجې (رضی الله عنها) خوری او عبد الله ابن جحش د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د پلار لخوا نه د ترور زوی، والسکران بن عمرو (رضي الله عنه) او نور صحابه مهاجرين وه.

بي بي رقيه (رضی الله عنها) خپلې مور بي بي خديجې (رضی الله عنها) پسې ډيره خپه وه ځکه چې د هغې عمر هم زيات وو بل خوا خپل پلار رسول الله (صلی الله عليه وسلم) پسې هم خپه وه، چې چا ورته تکليف نه وي رسولی.

خو حبشه يو افريقايي ملک وه او له مکې ډيره لرې پرته سيمه وه، ځوک د مکې د خلکو له احواله څخه نه خبريدل، دلته مکه کې ام المومنين خديجې (رضی الله عنها) خپل روح الله (ج) ته سپارلی وه.

او د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) تره ابو طالب هم وفات شوی وه، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ډير زيات پريشانه وه ځکه تر ټولو زيات په همدې دوه تنانو ډاډه وو دواړه ترې وفات شول نو د هجرت فيصله يې وکړه او اخر يې هجرت هم وکړو؛ خو د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نورې لورګانې پاتې شوې وې او ام سلمه (رضی الله عنها) هند بنت ابي اميه چې د اول هجرت نه بعد مکه کې پاتې وه هم ورسره بي بي رقيه (رضی الله عنها) حبشه کې مهاجره وه، خو رقيه (رضی الله عنها) ته د مکې هيڅ احوال معلوم نه وو، نو رقيه (رضی الله عنها) خپل خاوند عثمان (رضي الله عنه) ته وويل مور پلار مې ډير ياديږي او زړه مې داسې ګواهي کوي چې مکه کې کومه لويه پېښه شوې ده؛ که ستا خوښه وي بيرته به لاړ شو؟

عثمان (رضي الله عنه) هم د هجرت لمبو سوزولی وو، ورته يې د تيارۍ حکم وکړ، عثمان (رضي الله عنه) رقيه (رضی الله عنها) او خپل ماشوم عبد الله راروان کړل کله چې له ډير مشقت او اوږد سفر نه بعد مکې ته راورسيدل نو مکه کې داسې چپه چوپتيا وه لکه چې خزان وهلې وي نو رقيه (رضی الله عنها) تر ټولو اول د خپل پلار رسول الله (صلی الله عليه وسلم) کور ته لاړه هلته يې ام کلثوم (رضي الله عنها)، فاطمه (رضي الله عنها) او ام سلمه (رضي الله عنها) وموندل مور يې تر سترګو نشوه.

بل خو هغوی هم د دې په ځای چې د رقيې (رض) راتلو ته يې بايد د خوشحالۍ اظهار کړی وای نو د دې استقبال يې په اوښکو تويولو وکړ نو رقيه (رضي الله عنها) پوښتنه وکړه مور مې چيرته ده؟

هغوی ټول چوپ وه بيا يې وويل زر شئ ووايی پلار مې څه شو؟ ما ته يې زر راولئ.

نور مې زړه چوي، هلئ زر شئ ووايی کله هغوی چيرته دي، نو هغوی ترې غيږ چاپيرې کړې ورته يې وويل مور، مور خپل روح الله (ج) ته سپارلی او پلار جان مکه پريښې مدينې ته يې هجرت کړی او ابو طالب هم مړ شوی دی.

اخر کې ام سلمه (رضی الله عنها) ورته د لاسه ورکړه چې ته مه خفه کيږه مور هم مدينې منورې ته ځو خو فقط د فرصت انتظار کوو.

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) به مور پسې زيد بن حارثه (رضي الله عنه) راليږي، بل خوا عثمان (رضي الله عنه) باندې هم د دې خبر په اوريدو مکه مکرمه سور تنور شوه، نو رقيه (رضی الله عنها) ته يې وويل زرشه تياری وکړه چې مدينې منورې ته لاړ شو.

رقیه (رضي الله عنها) هم د خپل پلار رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدلو ته ډیره لیواله وه دواړو د خپل ځوی په شمول مدینې منورې ته هجرت وکړ او خپل حبیب (صلی الله علیه وسلم) سره یو ځای شول.

لاره ډیره اوږده وه او د مشرکینو لخوا نه ورته خطر وو خو دوی الله (ج) روغ جوړ ورسول او کوم مانع موجود نه شو.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رقې (رضی الله عنها) او عثمان (رضي الله عنه) د ورتلو نه خبر شو بیخي زیات خوشحاله شو او هغه لا پخوا زید بن حارثه (رضي الله عنه) مکې ته د ام کلثوم (رضي الله عنها) او فاطمې (رضي الله عنها) راوستو لپاره استولی وه، چې فقط څو ورځې بعد یې هغوی هم راوستل.

عثمان (رضی الله عنها) مدینه منوره کې هم خپل تجارت شروع کړ او ډیر لږ وخت کې یې وده ورکړه چې د عثمان (رضي الله عنه) د تجارت په برکت انصار او مهاجرین ټول ترې مستفید کیدل او د عثمان (رضي الله عنه) سخاوت هلته هم مشهور شو.

او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به هم ورته د تجارت کولو او د حلال تجارت کولو اجرونه بیانول.[۵]

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت مبارک (۶) برخه:

د عثمان رضي الله عنه د میرمنې بي بي رقې رضي الله عنها وفات.

کله چې عثمان (رضي الله عنه) مدینې منورې ته تشریف یوړو نو بي بي رقیه (رضی الله عنها) خپلې مور بي بي خدیجې (رضی الله عنها) پسې د زیات خفګان له امله مریضه شوه.

دې وخت کې د بدر غزوه پېښه شوه، د بدر غزوه د اسلام تر ټولو مهمه غزوه وه چې مسلمانانو په کې بری حاصل کړ او د کفارو ټول سرکښه مشران پکې مردار شول تر (۷۰) کسانو مردار او همدومره اسیران شول، خو عثمان (رضي الله عنه) چې کله دې غزوې ته تیاری ونیوه نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چې خپله ګرانه لور او د دې خراب حالت ولیدو نو عثمان (رضي الله عنه) ته یې وفرمایل ته مور سره مه زه ما ته د بي بي رقیه (رضی الله عنها) حالت سم نه ښکاري ته، د دې د خدمت لپاره باید پاتې شې او عثمان (رضي الله عنه) چې مکمل تیاری یې نیولی وه بیا هم د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مشوره ومنله او پاتې شو.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او نور صحابه کرام د بدر له فتحې کامیاب بیرته راستانه شول او مدینه منوره کې خلکو یو بل ته د خوشحالۍ زیرې ورکول نو په همدې ورځ بي بي رقیه (رضی الله عنها) هم د ځنکدن حالت ته ورسیده، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته راغی په تندي یې ښکل کړه او هغې خپل روح الله (ج) ته وسپارلو، چې د بي بي رقیه (رضی الله عنها) مرګ ټوله مدینه منوره بیرته د خوشحالۍ نه ژړا ته بدله کړه.

---

[۵] - حلیة الاولیاء باب عثمانؓ، کتاب الاستیعاب باب خلفاء الراشدین:

عثمان (رضي الله عنه) هم ډیر زیات خپه شو، چې هم بي بي رقیه (رضی الله عنها) وفات شوه او هم له غزوې پاتې شوی وه، د بي بي رقیه (رضی الله عنها) تر وفات لږ وخت وروسته ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) عثمان (رضي الله عنه) ولیدو چې ډیر زیات خپه دی؛ نو پوښتنه یې تري وکړه، چې ولې خپه یې عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل دوه خبرو خپه کړی یم یو د بي بي رقې (رضی الله عنها) مرګ او بل د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د رشتې شکیدلو، ما په دې افتخار کولو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مې خسر دی، چې دا ماته د جنت ته د تللو یو زیری وه، خو اوس هغه رشته ختمه شوه، نو ځکه شپه او ورځ ناکراره یم؛ نو دغه خبره ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یاده کړه ځکه چې د بي بي رقې (رضی الله عنها) غوښتنه او نکاح هم د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) په واسطه تر سره شوی وه.

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته د بي بي ام کلثوم د نکاح وړاندیز وکړو چې په دې خبره ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) زیات خوشحاله شو.

کله چې ابوبکر (رضي الله عنه) دغه خبر عثمان (رضي الله عنه) ته ورسوو نو د ډیرې خوشحالۍ نه د عثمان (رضي الله عنه) له سترګو مبارکو اوښکې توی شوې ځکه چې د عثمان (رضي الله عنه) په خاطر کې دا خبره بیخي نه وه، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به ورته دوهم لور هم په نکاح کړي.

په همدې طریقه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته کلثوم هم په نکاح کړه او عثمان (رضي الله عنه) ته بیا په یو وخت دوه خوشحالۍ په نصیب شوې، یوه د واده بله د رسوالله صلی الله علیه وسلم د رشتې.

چې د دې بختورو ودونو تفصیل به د بیبیانو په مستقل نشراتو کې راشي، چې هغې کې به د رسول الله صلی الله علیه وسلم (۴) لورګانو او ټولو امهات المومنینو ودونو بیان راشي.•

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۷) برخه:

د تبوک یا جیش العسرۀ غزا ته مجاهدینو تیارول:

له یوې خوا دا آیات مبارکه نازل شو،

أنْفِرُوْا خِفَافاً وَّثِقَالاً وجَاهِدُوا بِأَ مْوَالَكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ...

ژباړه: سپک او درانه جهاد ته لاړ شئ یعنې که اسلحه درسره وي که نه، په مال او ځان جهاد وکړئ.

بل خوا د روم کافرانو چې کله د مسلمانانو فتحې ولیدې نو وار خطا شول چې یوه ورځ به مسلمانان مونږ پسې دلته هم راشي نو فیصله یې وکړه چې مسلمانانو پسې راشي او خپل ځای کې یې ختم کړي او د دې کار لپاره یې بیخي زیات لښکر تیار کړ چې تعداد یې (۴۰۰۰۰) زره کسانو ته چې په هر قسم وسله سمبال وو رسیده.

• - اخرجه الواقدی وابن عساکر عن عبدالله ابن زبیرؓ فی الکنز ج ۵ ص 294

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) هم بيغمه نه وو، د هغوى خبرونه به ورته رسيدل نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) به چې كله هم د كومې غزا نيت كاوه چاته به يې نه ويل؛ خو دا ځل چې معركه سخته وه او د رجب المرجب مياشت وه زياته ګرمي وه او سخته وچكالي هم وه او قجورې بالكل په پخيدو وې، او د عربو اكثره خوراک قجورې وې چې د ټول كال توښه به يې په همدې وخت كې برابروله؛ نو رسو الله صلى الله عليه وسلم دا ځل خبره پټه و نه ساتله ممبر ته وخوت او په ښكاره يې صحابه كرام جهاد ته را وبلل.

دغه غرنۍ لار چې تقريبا (۱۰۰۰) كيلو متره برابريږي، اوس چې دغه لارې پخې شوي او پوخ سړک لري نو هم (553) شاوخوا كيلومتره لاره جوړيږي.

عبد الرحن بن حباب سلمي (رضي الله عنه) فرمايې چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د خطبې په محال وو، عثمان (رضي الله عنه) پورته شو او ويې ويل زما لخوا سل اوښان د جهاد د سامان سره د الله په نوم وقف شول، همدا سې عبد الرحن ابن عوف (رضي الله عنه)، عباس بن عبد المطلب (رضي الله عنه) او عبادة ابن صامت (رضي الله عنه) هم اعلان وكړ او په همدې وخت كې د صحابه كرامو نر او ښځو كومكونه شروع كړل.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) يوه پوړۍ د ممبر نه راښكته شو بيا يې خلک جهاد ته ترغيب كړل عثمان (رضي الله عنه) بيا د سلو اوښانو سره د سامان او وسلې د وقف كولو وعده وكړه.

دې وخت كې عمر (رضي الله عنه) كور ته لاړو او دا ځل يې له ځانه سره وويل نن به له ابوبكر (رضي الله عنه) مخكې كيږم او خپله نيمه شتمني يې حاضره كړه، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ترې پوښتنه وكړه چې كور كې دې څومره مال پريښود عمر (رضي الله عنه) ورته وويل نيم مال مې پريښې نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) دعا ورته وكړه.

دې وخت كې ابوبكر صديق (رضي الله عنه) هم راورسيدو چې د خپلې شتمنۍ ټول هر څه يې راوړل، نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ترې پوښتنه وكړه كور كې دې څه پريښودل؟ ابوبكر صديق (رضي الله عنه) ورته وويل هيڅ مې هم نه دي پريښي، فقط الله او د الله (ج) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مې پريښي دي، چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ډير زيات خوشحاله شو او عمر (رضي الله عنه) وويل په الله (ج) قسم جې زه له ابوبكر صديق (رضي الله عنه) نشم مخكې كيداى، ځكه چې ما نيمايې او ابوبكر صديق (رضي الله عنه) پوره شتمني راوړله.

او رسول الله (صلى الله عليه وسلم) هماغسې د جهاد او كومكونو ترغيب جاري وساتلو او عثمان غني (رضي الله عنه) ورته امداد زياتولو چې اخر كې (۹۵۰) اوښان او (۵۰) اسونه بار وعده يې وكړه او رسول الله (صلى الله عليه وسلم) په داسې حال كې له ممبره راښكته شو چې د عثمان (رضي الله عنه) په باره كې يې د تعجب لاسونه خوځول بيا يې وفرمايل عثمان (رضي الله عنه) كه له نن نه بعد كومه ګناه هم وكړي ورته معاف به شي عثمان (رضي الله عنه) جنتي دى، عثمان (رضي الله عنه) جنتي دى همدا يې تكرارول او له ممبره راښكته شو.

بل خوا هغه خلكو چې هيڅ نلرل د حسرت اوښكې تويولې چې كاش موږ سره څه واى چې كومک مو كړى واى تر دې چې بعضې زنانه صحابيانو (رضى الله عنهم) به لږ څه لاس كې نيولي وه هغه به يې

پیش کړل چا به فقط یو څو قجوري راوړې چا به د غاړې هارونه، ګوتې، پایزیبې راوړل، هېڅوک هم داسې نه وو، چې د خپل وس او توان مطابق یې کومک نه وي کړی.
منافقیو به چې د چا لاس کې لږ شی ولیدو نو یو بل سره به یې سترګه کونه وهل چې دوی ته وګوره په دې لږو شیانو کافران ماتوي، چې په همدې باره کې هم بیا مبارک ایاتونه نازل شول.
عبدالرحمن ابن سمره (رضي الله عنه) فرمایي، چې عثمان (رضي الله عنه) یو ځل (۱۰۰۰) دیناره بل روایت کې (۱۰۰۰۰) لس زره دیناره راوړل او هغه یې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په مبارکه غېږه کې ورواچول او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغه په خپلو مبارکو لاسونو کې اړول راړول او ویل یې عثمان (رضي الله عنه) هېڅ عمل هم له جنته را و نه ګرځوي عثمان (رضي الله عنه) جنتي دی.
عبدالله ابن عمر (رضي الله عنه) هم د دې پشان حدیث شریف ذکر کړی، د حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) هم بخاري شریف، مسلم شریف، ترمذي شریف او ابن ماجه شریف همداسې ذکر کړی، بل خوا تر (۸۰) زیات منافقین مدینه منوره او تقریباً همدومره کلو بانډو کې وه، چې هغوی په زور او شور د خلکو په منځ کې پټه شیطاني شروع کړه چې دې ګرمۍ ته ګوره د قجورو پخېدو ته ګوره او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دومره لرې ځای جهاد ته د تللو ګوره !
د تبوک غزوې ته جیش العسره ځکه وایې چې تر ټولو غزواتو دې کې د ګرمۍ موسم هم وه تکلیفونه هم ډیر وه، ځکه پوره (۱۵) ورځې له یوې خوا اوږد مزل وه، لاره کې غرونه، دښتې، وچې او صحراګانې وې مجاهدینو سره وسله لږه وه ټول (30) زره مجاهدینو سره فقط (3) زره اوښان او اسونه وو، هر لس تنانو باندې یوه سورلې وه، چې وار په وار به پرې سپریدل، خو مجاهدینو د دنیا تاوانونه او د لارې تکلیفونه هر څه ومنل او په ډیره بهادرۍ یې ځانونه تیار کړل، مدینه منوره کې فقط زنانه، سپین ږیرې او ماشومان پاتې شول، غیر له منافقینو نور ټول د جهاد مناسب کسان روان شول، سوچه مسلمانانو کې فقط درې تنه پاتې شول چې راتلونکې نشر کې به یې په تفصیل بیان کړو.
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مدینه منوره کې تکړه پهلوان او بهادر شخص علي (رضي الله عنه) پرېښود چې د پاتې شوو معذورانو ضرورتونه پوره کړي او که له کوم خوا دښمن راشي نو یوازې هم ورته بس دی.
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سفر شروع کړ، لاره کې د ثمود قوم هغه ځای هم وه چې الله (ج) وربانديې غذاب نارل کړی وه، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مجاهدینو ته وویل له دې ځایه په تیزئ سره تیر شئ او استغفار ووایی هسې نه چې په موږ عذاب نازل نشي صحابه کرامو استغفار شروع کړ او په تیزئ سره له هغه ځایه ووتل.
لاره ډیره اوږده وه د خوراک او څښاک لپاره مناسب توکي نه وه، تش وچ غرونه، سپیرې دښتې وې مجاهدینو به له ولږې د ونو پاڼي خوړلې چې له همدې امله یې خولې، شونډې او ژبې وچاودیدې.
بعضي صحابه کرامو اوښان د دې لپاره ذبحه کړل، چې د اوښانو خیټه کې موجودې اوبه وڅښي او ځانونه له مرګه پرې وژغوري.

هلته د تبوک مقام کې کافرانو خیمې لږولې وې او بیشماره آسونه، اوښان، پسونه او زیات خوراکي شیان ورسره موجود وو، پریمانه وسله هم ورسره وه، هغوی هم انتظار کاوه چې مسلمانان ور ورسیږي او دوی پرې د تورو برید وکړي، رومیان او د روم بادشاه به شراب وڅښل بیا به یې ځانته ډمې ګډولې او مست به وو، هغوی چې له وړاندې هلته رسیدلي وو او هر څه ورسره موجود وو، خو مسلمانان اکر چې داخل یې تعداد زیات وو؛ خو ستومانه، وږي او تږي هلته ورسیدل نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه مشهوره خطبه چې په خپل وخت به بیان شي وفرمایله او مجاهدینو ته یې د صبر، حوصلې، استقامت او په الله (ج) د توکل کولو ترغیب ورکړو.
خو مقابل لوري ته د شرابو او کبابو په نشه مست دښمن چې مجاهدین ولیدل زړونه یې وغورځیدل ویره ورباندې ګډه شوه او ټولې ډلې یې په تښتېدا شولې.
دلته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صحابه کرامو ته د شپې د ارام کولو او سبا لپاره د جنګ تیاري کولو امر ورکړ، خو کافرانو د شپې د تیارې نه ګټه واخیسته وتښتېدل، سامانونه او خوراکي مواد ترې پاتې شول، کله چې سبا شو نو معلومه شوه چې کافرانو تشې خیمې پرېښې دي او تښتېدلي نو د دې ځای هغه قبایلو چې کافرانو سره یې د ملاتړ وعده کړې وه، او ورته معلومه شوه چې هغوې تېښته کړې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته راغلل څوک مسلمانان شول او چا جزیه ومنله په دې طریقه الله (ج) دغه جهاد بې له وینې تویولو کامیاب کړ.
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پوره شل (۲۰) ورځې هلته پاتې شو چې ځایي خلکو ته معلومه شي چې مسلمانان ویریدونکي خلک نه دي او دغه شل ورځو کې ډیرو قومونو او قبایلو معاهدې وکړې او په جزیه ورکولو راضي شول.
کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لږ په ارام شو نو پوښتنه یې وکړه، چې کعب ابن مالک نه ښکاري هغه چیرته دی؟ یو صحابي ورته وویل هغه دې کال کې ډیر مالداره شوی او د دنیا محبت یې زړه ته ننوتلی هغه اوس پخوانی تکړه مجاهد نه دی.
نو معاذ هغه صحابي ته وویل، تا دروغ وویل زه چې څومره هغه پیژنم هغه د خیر سړی دی او د هغه ایمان کې هیڅ شک نشته، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هیڅ و نه ویل چوپ پاتې شو.

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۸) برخه:

عثمان (رضي الله عنه) فرمایي: چې موږ به دوه قجوري په یو نفر خوړلې او بعضو صحابه کرامو به د قجورو زړي خوله کې نیولي وو تر هغې چې خوله کې یې لاړې پیدا شي[••]، د کعب ابن مالک (رضي الله عنه) نه خپله روایت دی زما سره په یوه غزا کې هم دوه اوښان نه وو جمع شوي؛ خو د تبوک غزا کې ما سره موجود وو، وسله او خوراکي شیان هم راسره وو، کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) جهاد ته د تللو امر وکړو ما ویل ما سره خو هر څه شته بس ځان هر وخت تیارولی شم تر هغې چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او نور مجاهدین روان شول بیا مې هم وویل زما سورلۍ تېزه او

[••] -صحیح مسلم شریف.

تکړه ده که دوه ورځې بعد هم روان شم وړپسې رسیدی شم په همدې کې ورځې تیرې شوې خو زه لا روان شوی نه وم چې هغوی پسې د رسیدو موقع مې له لاسه ورکړه، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې زه زیات خپه شوم چې ما ښه کار ونکړ او تر هغې چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بیرته راوګرځیدو، د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) عادت مبارک وو چې له سفره به بیرته راوګرځیدو نو اول به مسجد شریف ته لاړو هلته به یې دوه رکعاته تحیة المسجد لمونځ ادا کړ، خلکو به ورسره ملاقاتونه وکړل بیا به کور ته لاړو، نو چې کله مسجد نبوي (صلی الله علیه وسلم) ته راغی نو د منافقینو ګڼه ګونه زیاته وربانده زیاته شوه هر یوه به خپل عذرونه مخې ته کول، قسمونه به کول او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به یې ظاهراً عذرونه قبلول او باطن به یې الله (ج) ته پرېښود.

نو ما ته هم قسم قسم فکرونه زړه کې راغلل، چې څه ورته ووایم ځکه چې زه به له عذره پاتې او زه په ټولو غزاګانو کې شریک شوی وم، غیر د بدر نه؛ بدر نزدې هم وه او دومره تکلیف هم نه وه پکې او بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څه راته و نه ویل، خو په دې غزا کې زه هم مالدار وم، هم سفر لرې او تکلیفې وو، خو اخر مې فیصله وکړه چې بې له رښتیا ویلو په بل شي کې نجات نشته رښتیا به وایم او بس.

نو مسجد شریف ته ورغلم سلام مې واچولو، خو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ځواب رانکړ او مخ مبارک یې را څخه وګرځولو، نو زه ورغلم مخامخ ورته کیناستم ورته مې وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یو ځل زما خبره واوره بیا چې څه امر کوې زه حاضر یم نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وویل چې ایا تاسره سورلي نه وه؟

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایی ما ورته وویل هو.

خو یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) تا ته معلومه ده زه چالاکه یم ښه ژبه لرم که درواغ درته ووایم ته به یې قبول کړې خو الله (ج) نه به څنګه پټېږم.

والله چې ما ته هیڅ عذر نه وو نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وفرمایل تا رښتیا وویل پورته شه لاړ شه تر څو چې الله (ج) حکم راولیږي.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې ما پوښتنه وکړه چې بل کوم مسلمان هم شته چې پاتې شوی وی؟

نو خلکو راته وویل هو هلال بن امیه (رضي الله عنه) او مرارة ابن ربیع (رضي الله عنه) هم شته، هغوی هم رښتیا وویل او هغوی ته هم رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وویل چې د الله (ج) حکم ته انتظار وباسئ.

په همدې حالت کې لس ورځې تیرې شوې او موږ درې واړه ډیر خپه وو چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یو صحابي راولیږلو چې له کور والا یعنې ښځو نه هم جدا شئ او شوک به خبرې هم ورسره نه کوي، نو ما پوښتنه وکړه ایا ښځه طلاقه کړم هغه وویل فقط خبرې او جماع به نه ورسره کوئ، او هغه نورو دوه تنانو ته هم همداسې امر وشو !

هلال بن امیه (رضي الله عنه) د جهاد نه خپل د قجورو د باغ له وجهې پاتې شوی وه هغه ټول باغ صدقه کړ او *مراره ابن ربیع (رضي الله عنه)* ته خپلوان پس له ډیرې اوږدې مودې راغلي وو او د هغوی له وجهې له جهاده پاتې شوی وه، هغه د ټولو خپلوانو سره تعلقات ختم کړل،

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې دغه دوه کسانو ته خبر ورسیدو چې د خپلو ښځو نه به لرې پاتې کېږئ نو دوی دواړه به مسجد ته نه راتلل کورونو کې به یې لمونځ کولو، خو د دواړو ښځې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته ورغلې یوې ورته وویل، هلال ابن امیه (رضي الله عنه) مریض دی عمر یې هم زیات دی نو د خدمت لپاره یې بل څوک نشته نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته اجازه ورکړه چې غیر له مجامعت نه نور خدمت یې کولای شي.

او د مرارة ابن ربیع (رضي الله عنه) ښځې هم په یو عذر اجازت واخیستو، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) چې ځوان هم وو خپله ښځه یې پلار کره ولیږله، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې زه زړور وم مسجد ته تلم بازار ته به تلم، کله به چې مسجد ته لاړم سلام به مې واچولو نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به مخ مبارک را نه وګرځاوه او ما به ورته کتل چې د سلام ځواب راکوي او کنه؟

کله به چې زه په لمونځ مشغول وم نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به راته کتل چې کله به زه ورته متوجه شوم مخ مبارک به یې وګرځولو، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي یوه ورځ مې زړه زیات راتنګ شو نو ما باندې تر ټولو ګران سړی د خپل تره ځوی ابو قتاده (رضي الله عنه) وو هغه زما ګاونډي هم وو ما په دیوال خیته ورواچوله هغه مې ولیدو چې کور کې ناست دی ورته مې وویل: ستا دې په الله (ج) قسم وي ته نه پوهېږې چې زه یو سوچه مسلمان یم او منافق نه یم؛ نو هغه ځواب رانکړ، ما دغه قسم درې وارې ورواچولو خو هغه فقط دومره له ځان سره وویل الله (ج) او رسو الله (صلی الله علیه وسلم) پوهېږي.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې زړه مې تنګ شو بازار ته لاړم ګورم چې هلته د شام نه چا انګور راوړي چې خرڅ یې کړي خو هغوی ته چې هر څوک ورشي نو پوښتنه ترې وکړي چې څوک به کعب ابن مالک (رضي الله عنه) راته وښایي نو هغوی چې زه ولیدم په لاسونو یې زما طرف ته اشاره وکړه چې کعب ابن مالک (رضي الله عنه) دا دی.

نو هغه کس ماته راغي او یو لیک یې راکړو ما چې لیک پرانیستو هغه کې د شام بادشاه نوم لیکلی وه چې دا لیک خاص د هغه له خوا نه وو هغه لیک کې لیکلي وو چې ما ته خبر رارسیدلی دی چې ستاسو دوست تاسو سره ظلم کوي خلک یې د خبرو کولو نه درسره منع کړي دي خپله هم خبرې نه درسره کوي؛ نو ته دلته راشه دلته به تاته عزت درکولی شي، لوړه عهده به درکړل شي او سیاسي پناه به هم درکولی شي چې هر څه چې غواړې!

موږ به یې تا ته درکړو کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي چې کله مې لیک ولوستو نو إِنَّا لِلهِ وَإِنَّا إِلَيهِ رَاجِعون مې وویل چې ایا زما ایمان دومره کمزوری شو چې کافران ما ته دعوت راکوي نو هغه لیک مې تنور ته وغورځولو.

بیرته کور ته راغلم کور کې مې لمونځ کولو او تر دې چې پوره (۵۰) ورځې تیرې شوې اخرې شپه باندې مې د بام په سر تهجد وکړل بیا د سهار کیدلو وروسته د سهار لمونځ وکړو او الله (ج) ته مې ښه ډېر وژړل چې یا الله (ج) نور مې توبه قبوله کړه.

هلته مسجد نبوي (صلی الله علیه وسلم) کې چې لمونځ ادا شو نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صحابه کرامو ته د وحې نازلیدو او زموږ دریواړو د توبې قبلیدو او مجاهدینو ته د جهاد د قبلیدو او منافقینو ته د رسوایې زیری په کې و، او ټولو ته یې مبارکي ورکړې وه.•

دې وخت کې زما یو دوست صحابي په آس سپور ما ته د زیري راکولو لپاره راروان شوی وه خو تر هغه وړاندې بل صحابي (رضي الله عنه) جبل ابو قبیس یو لوړ ځای ته ختلی وو او له هغه ځایه یې اواز وکړو چې زموږ د دریواړو نوموړنه یې اخیستل او مبارکي یې راکړه چې ستاسې توبه الله (ج) قبوله کړه.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي زه په سجده پریوتلم او د شکر سجده مې وکړه دغه وخت ماسره فقط یوه جوړه جامې وې هغه مې زیري والا ته ورکړې او ما له چا نه ځانله په سوال موقتي جامې راواخیستې او له اغوستلو وروسته په منډه مسجد ته لاړم.

تر ټولو اول ابو طلحه (رضي الله عنه) مبارکي راکړه مصافحه یې راسره وکړه، چې هیڅ کله به مې هم له یاده و نه وځي.

کله به چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوشحاله وو نو مخ مبارک به یې شغلې کولې لکه سور انار به ځلیدو، کله چې زه ورغلم مبارکي یې راکړه ویې فرمایل تاسو دریواړه رښتیا ویلو له جهنم بچ کړئ بیا ټول صحابه وار په وار رامخکې کیدل او مبارکي یې راکوله.

نو زه چې بېحده خوشحاله وم نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته مې وویل: یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زما ټول مال د الله (ج) په لار کې صدقه دی چې هغې کې زما د قجورو مشهور او ښکلی باغ باغ هم دی نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وویل نه لږ څه ځانته هم پرېږده.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایی ما ورته وویل یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نیم مال نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وفرمایل نیم هم ډېر دی؛ نو بیا مې دریمه حصه صدقه کړه.

د رښتیا ویلو نتیجه:

په غلطئ اقرار او توبه کول، صبر کول، د شکر سجده، زیري ورکوونکې ته هدیه ورکول، صدقه کول، کومه ګناه باندې د هغه سره خبرې پرېښودل، لکه اوس وخت کې شوک چاته د سیاسي پناه او تنخواه وړاندېز کول او هغه ردول او د حق طرفداري کول، د کافرانو په وعدو اعتبار نه کول او منافقینو ته هر وخت متوجه اوسیدل، لرې ځای ته جهاد ته تلل، د جهاد او شهادت لپاره اوږد سفر کول، نه داسې چې شهادت او جهاد در ته د کور مخې ته راشي او ته ورته دلیلونه لټوې،

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

• - سورت التوبة ۱۱۷ او ۱۱۸ ایاتونه لَقَدْتابَ اللهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ الخ

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۹) برخه:

او د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې باران نه کيدل وچکالي او د عثمان (رضي الله عنه) صدقات:

سوال: ايا باران نه کيدل او وچکالي پيغور چاته ورکولای شو چې ستاسې وخت کې باران نه وريده وچکالي وه؟

ايا د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په وخت کې د وچکالی او باران نه کيدلو بيشماره احاديث په صحاح سته وو کې نه دي موجود؟

د عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) نه روايت دی، امام احمد (رح) په خپل مسند احمد کې ذکر کړي دی چې د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې په مدينه منوره کې سخته وچکالي راغله او بارانونه نه کيدل نو لوی لوی صحابه کرامو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ته راغلل چې قحط سالي ده او د مدينې منورې خلک له لوږې او تندې سره مخ دي؟

بايد څه وکړو؟

ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ورته وفرمايل لږ صبر او استقامت وکړۍ باران نه کيدل د الله (ج) امتحان دی او الله (ج) به هغه چا امتحان راولي چې امتحان کې کامياب راووځي!

دا د الله (ج) عذاب نه دی.

نږدې وخت کې به الله (ج) د خوراک بندوبست وکړي.

اوس نو وګورئ د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) وړاندوينه يا کرامت.

لږ وخت نه وو تير شوی چې د عثمان (رضي الله عنه) د تجارت قافله مدينې منورې ته راورسيدله، کله چې د مدينې تجار او سخيان خلک خبر شول، نو خوشحاله شول چې اوس به له عثمان (رضي الله عنه) دغه خوراکي سامان واخلو او په خپله به هم ماړه شو او په فقيرانو به يې هم وويشو؛ نو ټول تجار په بيړه د عثمان (رضي الله عنه) کور ته ورغلل دوازه يې ورته وټکوله عثمان (رضي الله عنه) ورته راووتلو او پوښتنه يې تري وکړه ولې خير خو دی څنګه ټولو په شريکه زما کورته تشريف راوړی دی؟

تجارانو صحابه کرامو (رضی الله عنهم) ورته وفرمايل موږ خبر شوي يو چې ستا د تجارت سل (۱۰۰) مايه اوښان په خوراکي توکو بار راغلي نو موږ غوښتل چې په بيه يې درڅخه واخلو او پخپله يې هم وخورو او په فقيرانو ته يې هم تقسيم کړو.

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل دننه راشئ!

تجاران صحابه کرام د عثمان (رضي الله عنه) کور ته دننه شول.

نو عثمان (رضي الله عنه) تري پوښتنه وکړه چې څومره ګټه راکوئ؟

هغوی ورته وفرمايل، د لس (۱۰) دينارو خوراک در نه په پنځلس (۱۵) اخلو!

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل نه زيات يې کړئ نو زه يې په اوچت قيمت خرڅوی شم، تجارانو صحابه کرامو ورته وويل زموږ نه غير مدينه کې نور تجاران نشته نو ته به يې څنګه په اوچت قيمت خرڅ کړې؟

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل يقين وکړئ چې زه يې يو په لسه خرڅوی شم تاسو په دينار کې نيم دينار ګټه راکوئ او زه د دينار خوراک په لس خرڅوی شم نوره ستاسو خوخه که اخلئ نو ميدان ته شئ کنه نو زه يې په تاسو نه خرڅوم.

تجارانو ورته وويل اول خو موږ دومره وس نلرو چې په دومره قيمت يې واخلو او بل تا ته به هم داسې څوک پيدا نه شي چې په دومره لوړ قيمت يې درځخه واخلي؟

نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل ما دغه مال خرڅ کړی دی!

ما دغه د سلو اوښانو بار خوراکي شيان په الله (ج) خرڅ کړی تاسو مهرباني وکړئ ټول يوسئ او په انصاف يې د مدينې منورې په خلکو تقسيم کړئ!

نو تجاران خوشحاله شول او ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ته يې زيری ورکړ، تا چې ويل لږ صبر او استقامت وکړئ الله (ج) به بندوبست وکړي!

دا دی الله (ج) د عثمان (رضي الله عنه) په مال باندې د مدينې منورې خلک له مشکله خلاص کړل.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي ما خوب وليدلو چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د نور جامې اغوستې، د نور په اس سپور دی، د نور يو څه يې په لاس مبارک کې نيولي او ماته داسې معلومه شوه چې ډېر په بيړه دی؛ نو ما ورته وويل يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زما خو ستا د ليدلو ډېر شوق وو ستا خبرې مې ډېرې ياديدلې ستا مخ مبارک ته کتل ما ته ډير خوند راکوي ته چيرته روان يې چې دومره په بيړه يې لږ صبر وکړه چې زه دې په ليدلو موړ شم بيا به لاړ شې.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل، عثمان (رضي الله عنه) صدقه کړې وه او هغه الله (ج) قبوله کړه او الله (ج) ورته يو کور په جنت کې ورکړ او يوه ښايسته جوړه يې ورته په نکاح کړه اوس د هغې واده ته زه غوښتل شوی يم نو زه هلته روان ځکه په بيړه يم.

نوټ: رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي چې که چيرته د جنت د حورې يو غاښ دنيا ته راښکاره شي نو لمر به تت شي او که حوره د دنيا په اوو سمندرونو کې لاړې توی کړي نو اوبه به يې د شاتو نه زياتې خوږې شي.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي چې زه راويښ شوم نو پوی شوم چې هغه صدقه همدغه وه چې الله (ج) د عثمان (رضي الله عنه) نه قبوله کړه.

د عثمان رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۰) برخه:

د عثمان رضي الله عنه کوهی.

د عثمان (رضي الله عنه) په نوم د بنک اکاونټ.

د عثمان (رضي الله عنه) په نوم پنځه ستورو والا لويه عماره او هوټل.

د عثمان (رضي الله عنه) د کوهي په برکت ټوله دنيا کې نور کوهيان.

د احاديثو په ټولو مستندو کتابونو کې د بئر رومه حديث په کثرت سره ذکر شوی، بئر رومه ته ولې د رومه کوهی ويل کېږي؟ مختلف روايتونه دي، يو روايت دی رومه عفاري يو صحابي (رضي الله عنه) وو دا د هغه ملکيت وو ځکه د هغه نوم ته يې نسبت کېږي، چې دا د وادي العقيق الاصفر علاقه کې وو، خو ډېرو روايتونو کې ذکر شوي چې دا کوهی د يو يهودي وو، کله چې مهاجرين مدينې منورې ته راغلل او هغوی هلته د زم زم په خوړو اوبو څکلو عادت شول د نورو کوهيانو اوبه مالړينې وې او که د کوم کوهي اوبه که خوږې هم وې يا کوهيان وچ شوي وو يا يې خوندورې اوبه نلرلې، خو يوازې د رومه کوهی وه چې اوبه يې زياتې خوږې او خوندورې وې او زم زم اوبو ته ورته وو.

د دې کوهي ملکيت چې يهودي سره وو هغه به اوبه زياتې په لوړ قيمت خرڅولی يو مشک اوبه به يې په يو دينار خرڅولی او که به چا يوه لپه اوبه څکلی هغه به يې هم يا په اوربشو يا قجورو ورکولی؛ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته انصارو او مهاجرينو د اوبو شکايت وکړ، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل که چا دغه کوهی واخيستو او خيرات يې کړ نو الله (ج) به ورته جنت کې يوه چينه او باغ ورکړي؛ نو صحابه کرامو (رضي الله عنهم) هر يوه دا کوښښ کولو چې يهودي يې په خرڅولو راضي کړي چې تر ټولو مخکې عثمان (رضي الله عنه) وو.

عثمان (رضي الله عنه) يهودي ته وويل دا کوهی په ما خرڅ کړه او چې څومره روپۍ غواړې درکوم يې يعنې د هغه يهودي د خوښې روپۍ يې ورکولې خو يهودي انکار کولو چې بالکل يې نه خرڅوم بيا عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل نيم راباندې خرڅ کړه او قيمت به يې هم ستا د خوښې درکړم.

يهودي په دې خبره راضي شو او فکر يې وکړ چې عثمان (رضي الله عنه) يو په تجارت پوه دی کيدای شي زما تجارت هم د ده له برکته نور هم کامباب شي، نو اخر يهودي په (۱۲۰۰) دولس زره ديناره راضي شو او نيم کوهی يې خرڅ کړ، چې يوه ورځ به د عثمان (رضي الله عنه) نوبت وو او يوه ورځ به د يهودي؛ خو کله چې عثمان (رضي الله عنه) نيم کوهی واخيستلو نو هغه خپل نوبت خيرات کړو چې هر چا ته به د اوبو ضرورت وه د عثمان (رضي الله عنه) په نوبت کې به يې اوبه پوره کولی چې کله به د يهودي نوبت شو نو نه به مسلمان ورتلو او نه يهودي.

نو يهودي پوی شو چې زما تجارت ناکام دی او څوک اوبو ته نه راځي نو هغه نيم کوهی يې هم په (۸۰۰۰) اته زره ديناره په عثمان (رضي الله عنه) خرڅ کړ، چې د کوهي قيمت ټول (۲۰۰۰) شل زره ديناره شو.

نو عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته راغی ورته يې وويل تا چې کومه وعده کړې وه په جنت کې هغه زما لپاره شته؟ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل بلکې له هغې څو چنده زياته وعده ده.

د دغې کوهې ژوروالی (37) متره او پلن والی یې (۴) متتره دی، عثمان (رضي الله عنه) هغه اوبو ته چې خلکو به مشکونه وربانديې مینځل د قجورو بوټې وکرل، او هغه بیا په زیاتیدو شول.

عثمان (رضي الله عنه) دا کوهی داسې وقف کړو چې تر قیامته به څوک مداخله په کې نه کوي؛ نو همداسې دغه عادت تر اوسه جاري دی او ټولو حکومتونو ورته خاصه توجو کړې چې (37) کال وړاندې د سعودي حکومت پکې باقعده نورې قجورې وکرلې د اوبه خور مشینونه یې وربانديې ولګول او قجورې یې نورې هم زیاتې کړې د اوقافو وزارت هر کال نیمې خرڅولې، نیمې یې په کونډو یتیمانو ویشلی چې د قجورو تعداد یې (۱۵۵۰) ته رسیدلې، نو د عثمان (رضي الله عنه) په نوم یې د بنک اکاونټ جوړ کړ او پاتې روپۍ به یې په کې جمع کولې، دغه روپۍ دومره زیاتې شوې چې حکومت د دې کوهي په اوبو د جوړ شوي باغ په روپیو نورو ملکونو کې د کوهیانو کیندلو موسسې جوړې کړې چې تر اوسه یې په ټوله دنیا کې زرګونه کوهیان مهاجرینو او ځایي خلکو ته کیندلي دي.

له بلې خواه د مدینې منورې اوقافو وزارت اوس وخت کې په همدې روپیو یوه لویه عماره جوړه کړه او هغې کې یې د حاجیانو لپاره رهایشي ځایونه او مهمان خانې جوړې کړې چې دغه هوټل او مهمان خانه د پنځه ستورو والا مشهورو هوټلونو څخه حسابېږي.

چې اوس د هغې کلنې امدن (۵۰) میلیونه دیناره جوړېږي، اوقافو دغه روپۍ د عثمان (رضي الله عنه) په نوم د بنک اکاونټ کې جمع کوی او بیا یې د ضرورت په وخت په مختلفو ملکونو کې په کونډو یتیمانو او ضرورتمندو ویشي.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله د سیرت (۱۱) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) فضایل:

- عثمان رضی الله عنه په جاهلیت کې هم حیاناک وه،
- چې خبرې به یې کولې ډیرې به خوږې وې.
- بتانو ته یې سجده په جهالت کې هم نده کړې.
- زنا او زنا ته بلونکې اعمال یې نه دي کړي.
- کنځل یې په ټول عمر چا ته نه دي کړي.
- شراب یې په ټول عمر کې نه دي څښلي.
- عثمان (رضي الله عنه) به ویل په دغه پورته شیانو باندې الله (ج) په ما ډیره مهرباني کړې ده.
- زه په اسلام راوړلو کې څلورم کس یم.
- بل دا چې جیش العسرة یعنې د تبوک د غزا دریمه برخه مجاهدین ما په خوراک، څښاک، وسله او سورلۍ سمبال کړي وو.
- د قران کریم د جمع کیدو او ترتیب توفیق ما ته الله (ج) راکړی.
- له کومې ورځې چې زه مسلمان شوی یم او لاس مې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته په لاس کې ایښی ما خپل ښی لاس خپلې شرمګاه ته نه دی نژدې کړی.
- په ما باندې هېڅ داسې د جمعې ورځ نه ده راغلې چې یو غلام مې نه وي ازاد کړی.
- زما په زړه کې د غلطو کارونو ارزو نده راغلې.
- سندرې مې نه دې ویلي او نه مې اوریدلي.
- دروغ مې نه په جاهلیت کې ویلي او نه وروسته.
- تجارت کې مې دوکه او چل نه دی کړی.
- زنا او فحاشي خبرې مه نه دي کړي.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي، قریشو د جهالت په وخت کې هم ماسره دومره مینه لرله چې کومه خوشحالي به پیدا شوه نو ښځو به سندرو کې یواځې زما صفتونه کول او زما سخاوت، حیا او بهادري به یې ستایله.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي الله (ج) ما ته د هجرت کولو درجه په نصیب کړه، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به فرمایل په انبیاوو کې یواځېنې مهاجر چې د اولاد سره یې هجرت کړی لوط (ع) دی او په صحابه کرامو کې عثمان (رضي الله عنه) دی.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایې چې یوه ورځ بي بي رقیه (رضی الله عنها) ما باندې سر مینځلو او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زموږ کور ته راغی نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بي بي رقیه (رضي الله عنها) ته وویل، لور جانې د عثمان (رضي الله عنه) ډیر خیال ساته، عثمان (رضي الله عنه) یواځېنې شخص دی چې خویونو کې ماسره مشابهت لري.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي، زه دغه خبرې زیات خوشحاله کړم چې زما مشابهت په خویونو کې د رسوالله (صلی الله علیه وسلم) په شان دی.

➔ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي چې ويره طبيعي شی دی، هر څوک کله کله ويريږي خو چې څومره غزاګانې ما کړي نو د مرګ يا زخمي کيدلو ويره په ما نه ده راغلې.

➔ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي، ما دښمن هم له شا له خوا نه دی وهلی، دغه کار ما ته ناځوانی ښکاره کيده، چې کله به دښمن ما ته مخامخ شو نو حمله مې پرې کوله.

➔ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي، ما کله هم داسې ځای کې بولی نه دي کړي چې خلک مې ووينې.

➔ ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي، عثمان (رضي الله عنه) ته به چې هر څومره خوراکي شيان راغلل او هغه که به هر څه وو، په غريبانو به يې تقسيم کړل چې هغوی يې وخوري او خپله به کور ته لاړو او سرکې سره به يې د اوربشو ډوډۍ خوړله.

➔ عثمان (رضي الله عنه) به مشرانو سره د ملاقات په وخت سترګې مبارکې له شرمه ښکته نيولی وې.

➔ عثمان (رضي الله عنه) ته به چې هر حاجتمند راغی د هغه خبرې به يې په غور او دقت سره اوريدلی او تکبر او لويي نه کوله.

➔ عثمان (رضي الله عنه) به چې په لاره روان وو؛ نو ځمکې ته به يې کتل، د دې په خاطر چې که کومه رنانه مخې ته راشي چې سترګې مې پرې و نه لږيږي اګر که اول کاته ګناه هم نلري.

➔ کله کله به يو څوک مخې ته ورغی او عثمان (رضي الله عنه) به ورباندې نه وو پوی شوی تر څو به چې هغه ورباندې اواز نه وو کړی.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان رضی الله عنه د سیرت (۱۲) برخه:

⇐ **د حدیبې صلحه**

⇐ د صلحې اسباب.

⇐ د صلحې فایدې.

⇐ د صلحې نتایج.

⇐ د صلحې شرطونه.

⇐ د صلحې ګټه چا ته زیاته ورسیده؟

په کال (۶۲۷) م کې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وغوښتل چې عمره وکړي نو مسلمانانو ته یې د تیارئ امر ورکړ، فقط د لارې مصارف، د ذبحې لپاره اوښ یا بل حیوان او توره یا نیزه چې د خپل ځان دفاع پرې وکړي نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره (۱۴۰۰) کسان عمرې ته تیار شول او د مکې مکرمې په طرف روان شول، خو د مکې مشرکینو ته جاسوسانو غلط خبر رسولی وو، چې مسلمانان جنګ ته راروان دي، نو د مکې ټولې لارې او درې یې له جنګیالیو ډکې کړې؛ کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ذوالحلیفې مقام ته له خپلو صحابه کرامو ملګرو سره ورسیدو، نو هغه جنګیالیو یې مخه ونیوله، ځکه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپلو ملګرو سره بیرته حدیبې مقام ته راستون شو هلته یې عمر (رضي الله عنه) راوغوښتو او ورته یې وویل، چې غواړم ته مکې ته لاړ شې او د مکې مشرکینو ته ووایې چې موږ جنګ ته نه یو راغلي موږ فقط عمرې کولو لپاره راغلي یو او بیرته ځو.

خو؛ عمر (رضي الله عنه) رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یو خو زما طبعیت سخت دی هسې نه جنګ را نه وشي بل دا چې زما خاندان کمزوری دی نشي کولای چې ما ته امن راکړي یا مې دفعاع وکړي او کیدای شی مخکې له دې چې زه ستا پیغام هغوی ته ورسوم زه مشکل سره مخ شم او لویه لانجه به درته جوړه کړم،

خو زه درته مناسب شخصیت ښایم چې د هغه لېږلو کې خیر دی د هغه طبعیت ارام دی برداشت لري قوم یې مضبوط دی او په خلکو کې ډیر زیات عزت لري،

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل، هغه څوک دی نو عمر (رضي الله عنه) ورته وویل هغه عثمان (رضي الله عنه) دی؛ نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) عثمان (رضي الله عنه) راوغوښتو ورته یې وویل، چې ته لاړ شه قریشو ته ووایه موږ جنګ ته نه یو راغلي موږ عمره کوو او بیرته ځو،

عثمان (رضي الله عنه) یې خبره ومنله او روان شو، لکه څنګه چې ذکر شوې وه د عثمان (رضي الله عنه) په زړه کې ډار او ویره بالکل نه وه؛ نو یوازې روان شو کله چې مکې اطرافو ته ورسیدو نو هلته په آسونو سواره جنګیالي تیار موجود وو او ټول ترې چاپیره شول، دغه ځای وادې (ملدح) نومیده.

نو دغه مسلح کسانو کې د عثمان (رضي الله عنه) د تره زوی (ابان بن سعید بن العاص بن امیه) هم موجود وو هغه چې خپل د تره ځوی عثمان (رضي الله عنه) ولیدو ټولو ته یې وویل، خبردار ما خپل تره ځوی ته امن او پناه ورکړه که هر څوک ورته نزدې شو خیر یې نشته؛ نو په دې طریقه عثمان (رضي

الله عنه) مکې مکرمې ته داخل شو هلته يې مشرکين وليدل چې ناست دي نو هغوی ورته وويل ځنګه راغلی يې؟

عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل موږ عمرې ته راغلي يو اول تاسو ته اسلام وړاندې کوو چې تاسو ته خپل شکستونه خه معلم دي تاسو ضد مکوئ که رسول الله (صلی الله عليه وسلم) کامياب شي او دا دين عزتمند شي تاسو به هم عزتمند شئ،
نو تاسو که عقلمند يې نو ځان له مشکل نه بچ کړئ، دا چې موږ ته اجازه زاکړئ چې عمره ادا کړو، هغوی ورته وويل، اسلام خو موږ نه قبلوو او نه چا ته د عمرې کولو اجازت ورکوو؛ خو که ته طواف يا عمره کوې ويې کړه،
عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل په الله (جل جلا له) قسم چې محمد (صلی الله عليه وسلم) طواف او عمره ونکړي زه به يې هېڅکله ونکړم،
له دې وروسته عثمان (رضي الله عنه) خصوصي ملاقاتونه شروع کړل مکه کې داسې خلک وو چې مسلمانان شوي وه خو اظهار يې نشو کولای هغوی ته د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او نورو خپلوانو خبرونه نه رسيدل هغوی ته عثمان (رضي الله عنه) بيل بيل ورغلو، تسلي او ډاډ ګيرنه يې ورکړه او ورته يې وويل، لکه څنګه چې موږ حديبې پورې راغلو، همداسې به انشا الله مکې ته هم راشو تاسو فکر مکوئ،
بل خوا هلته رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او صحابه کرامو ته يو ځل داسې خبر ورسيدو چې عثمان (رضي الله عنه) طواف او عمره کړې نو صحابه کرامو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته راجمع شول چې عثمان (رضي الله عنه) عمره کړې او دا يو قسم بې وفايي او ستا مخالفت دی.
نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته جواب کې وويل، تاسو بې فکره اوسئ زه چې څومره عثمان (رضي الله عنه) پېژنم نو فکر نه کوم چې زما نه بغير دې هغه عمره کړې وي!
بل خوا عثمان (رضي الله عنه) د ضعيفو مسلمانانو په پوهولو او نورو ته پټ دعوت ورکولو کې وخت تير کړ، بل خوا داسې اوازه خپره شوه چې مشرکينو عثمان (رضي الله عنه) شهيد کړی نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ټولو صحابه کرامو ته د بيعت کولو امر وکړ او له (۱۴۰۰) کسانو ټولو يې بيعت واخيست چې بيرته به نه واپس کيږو سره له دې چې وسلې ورسره کمې وې، فقط يو تن منافق چې (جد ابن قيس) نوميدو بيعت ونکړ.
تر ټولو اول د بيعت لاس رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ابو سنان عبد الله بن وهب الاسدي (رضي الله عنه) ته ورکړ بيا ټول راتلل او بيعت يې کولو چې دې بيعت ته بيعت رضوان وايي.
او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) خپل ښی لاس په چپ لاس ووهلو او ويې ويل دا د عثمان (رضي الله عنه) بيعت شو، چې بيا الله (جل جلا له) آياتونه نازل کړل چې الله (جل جلا له) د مهاجرينو او انصارو او ورسره کسانو څخه راضي شو.
له دې وروسته عثمان (رضي الله عنه) هم بيرته رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته ورسيدو او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) په ژوندي راتللو زيات خوشحاله شو بيا صحابه کرامو عثمان (رضي الله عنه) نه پوښتنه وکړه ايا تا طواف او عمره وکړه؟

نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل، تاسو په ما بد ګمان کړی زه به څنګه طواف کوم او تاسو او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به ترې حصار شوي یاست!

د قریشو جاسوسانو نه چا قریشو ته خبر ورکړو چې مسلمانانو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره بیعت وکړ چې یا به مرګ وي او یا به عمره کوو، نو هغوی عروة بن مسعود تقفي مسلمانانو ته راولیږلو چې احوال یې معلوم کړي کله چې هغه بیرته ستون شو، هغوی ته یې وویل تاسو په دې خلکو بالکل برلاسي کیدای نشئ، ما د فارس او روم بادشاهان لیدلي خو هغوی کې دومره تابعداري نشته څومره تابعداري چې دوی کې ده، کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اودس کوي اوبه یې صحابه کرام ځمکې ته نه پریږدي او په خپلو مخونو یې مښي.

چې خبرې کوي نو دوی داسې غوږ نیولی وي چې بالکل حرکت نه کوي، څوک په لوړ اواز یې مخکې خبرې نه کوي، نو د مسعود ثقفي خبرو مشرکین وارخطا کړل او د صلحې لپاره یې سهیل بن عمرو راولیږلو.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۳) برخه:

د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوب لیدل.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوب لیدلی وه چې مکه فتحه شوی وي او نوي عمره کوي نو ځکه یې د عمرې اراده وکړه، او په مدینه منوره کې یې نمیله بن عبد الله الیثي (رضي الله عنه) مشر وټاکلو په بل روایت کې عبد الله بن مکتوم (رضي الله عنه) مشر ټاکلی وو، کله چې نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) مکې ته راتلو نو لاره کې روان وو نو بشر بن سفیان مخې ته ورغې هغه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته وویل، چې خالد بن ولید چې لا مسلمان شوی نه وو درته لاره نیولې (۲۰۰) تنه په اسونو سپاره ځوانان ورسره دي نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لاره بدله کړه، او حمزه بن عمرو الاسلمي ورته بله لاره کې رهبري وکړه تر څو حدیبې ته ورسیدل لکه چې ذکر شول د حبابیشو د قوم مشر چې حلس نومیدو لارې ته راووتو چې کله یې ولیدل چې مسلمانانو خپلو اوښانو ته غاړه کې قلادې اچولې (قلادې یوه علامه وه چې معلومه شي چې دا هدیې لپاره دي) بیرته مکې ته لاړو هلته یې مشرکینو ته وویل مسلمانان په ډیر عزت او احترام راغلي او تاسو باید ورته اجازت ورکړئ نو مشرکینو ورته وویل ته یو غره وال یا اعرابي سړی یې ته په دې کارونو نه پوهیږې نو هغه پدې پېغور خپه شو قسم یې ورته وکړ چې ټول قوم به راټولوم او تر مرګه به درسره جنګیږم او د مسلمانانو ملګرتیا به کوم، بیا مشرکینو ورته وویل چې پام کوه داسې ونکړې.

بیا چې هغوی ته د مسلمانانو قوت معلوم شو او بیعت الرضوان نه هم خبر شول اول یې عروه بن مسعود ثقفي راولیږلو چې احوال معلوم کړه د هغه خبرې موږ ته ذکر کړئ چې کوم صفات یې د مسلمانانو ذکر کړل نو بیا یې سهیل بن عمرو راولیږلو او هغه ته یې د معاهدې یا صلحې واک ورکړ.

د صلحې د شرایطو متن لیک:

۱- علي (رضي الله عنه) ولیکل، بسم الله الرحمن الرحیم، نو سهیل وویل چې زه خو رحمن نه پېژنم داسې ولیکه چې بِاسْمِکَ اللَّهُم ، نو علي (رضي الله عنه) انکار وکړو، خو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل خیر دی بِاسْمِکَ اللَّهُمَ، ولیکه بیا چې دې کلمې ته ورسیدو چې (هذاماقاضی علیه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نو سهیل بیا وویل چې که موږ ستا نبوت منلی بیا صلحې ته کوم ضرورت وو ته ولیکه چې محمد بن عبد الله نو د دې نه بیا علي (رضي الله عنه) انکار وکړ چې ما اوس رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیکلی نه یې ورانوم، نو بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپله تری لرې کړ او هغه تکی یې وران کړل بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل زه د الله (جل جلا له) رسول یم اګر که تاسو دروغجن ګڼلی یم.

معاهدې شرطونه:

◆ که د قریشو نه څوک قریشي مسلمانانو ته ورشي نو مسلمانان به یې بیرته ورته سپاري او که مسلمانانو نه څوک هغوی ته ورشي هغوی به یې بیرته سپارلو ته نه مجبوروي.

◆هغه قبایل چې دې دواړو طرفونو کې چاسره هم ملګري شي بل طرف به تجاوز وربانديې نه کوي.

◆دغه صلحه لس کلونو لپاره ده او دغه لس کلونو کې به جنګ یو طرف هم نکوي.

◆مسلمانان به دې کال کې بیرته ستنیږي او بل کال ته به عمرې ته راځي.

◆دغه لیک به د مکې مکرمې په دیوال زړول کیږي تر څو چې ټول یې ووینې.

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل، پورته شئ خپل څاروي حلال کړئ خو څوک او چت نشول بیا یې وویل پورته شئ حلاله وکړئ بیا څوک پورته نشول بیا یې دریم وار اواز وکړو بیا څوک پورته نه شول نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپله پورته شو اوښ یې حلال کړو بیا یې نایې راوغوښتو ویښتان یې وخریل.

بیا ټول پورته شول او خپل خپل اوښان یې حلال کړل او د یو بل سرونه یې داسې وخریل چې له ډیر خفګانه نژدې وه چې یو بل ووژني.

دا ځکه چې دغه شرطونه ظاهري ډیر سخت معلومیدل چې که څوک مسلمان شي نو دوی به یې بیرته ورکوي او که څوک له مسلمانانو هغوی ته ورشي نو هغوی به یې نه واپس کوي.

خو د دې صلحې فایدې ډیرې زیاتې وې.

(۱) مسلمانانو ته د مشرکینو له خوا نه اطمنان حاصل شو چې هغوی به حملې نه کوي نو ځکه مسلمانانو ته فرصت پیدا شو چې خپله پاملرنه فارس، روم، مصر او نورو ملکونو ته واوړي نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هلته وفدونه ولیږل چې زیاتې فایدې او لاسته راوړنې یې درلودې.

(۲) هغه قبایل چې مشرکینو سره یې معاهدې لرلې هغوی ته معلومه شوه چې مسلمانان مخ په کامیابۍ روان دي نو رسول الله صلی الله علیه وسلم سره یې رابطې شروع کړې.

د مکې مشرکینو چې همدا مسلمانان یې له خپلو کورنو رایستلي وو او په هیڅ قوت ورته قایل نه وو نو په دې صلحې باندې خبره بیخي ښکاره شوه چې مسلمانان یو قوت دی.

مسلمانانو ته د غزوه موته لپاره هم ښه فرصت په لاس ورغي چې له دې خوا بيخي مطمئن شول چې قريش پرې حمله نشي کولاى.
د بيعت الرضوان بله ګټه دا وه چې د صحابه کرامو ايمانونه هم معلوم شول چې تر مرګه يې بيعت وکړ.
بله فايده يې دا شوه چې الله (جل جلا له) د بيعت الرضوان والاوو څخه راضي شو.
په بخاري شريف کې د جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) نه روايت دى، چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي چې د ځمکې پر سر تر ټولو غوره خلک د بيعت الرضوان والا خلک دي.
په بل روايت کې صحيح مسلم شريف کې د جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) او هغه د حفصې رضي الله عنها نه روايت کړى چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل او ما په خپلو غوږونو تر اوريدلي چې د بيعت الرضوان صحابه (رضي الله عنهم) به جهنم ته لاړ نه شي.
له دې صلحې دا معلومه شوه چې صلحه به د اصلي دښمن سره کېږي نه د کمزوري دښمن سره، د دښمن کمزورې ډلې ټپلې به په ضمن کې داخلې وي لکه د عربو قبايل چې په دې کې داخل وو.

✽ ✽ ✽ ✽ ✽

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۴) برخه:

مکه مکرمه کې د عثمان (رضي الله عنه) ملاقاتونه

⇐ د ابوجندل (رضي الله عنه) او ابو بصير (رضي الله عنه) تازه کوونکې واقعات.

کله چې عثمان (رضي الله عنه) مکې کې هغه مسلمانانو سره وکتل کوم چې کافرانو قسم قسم عذابونه ورکول خو هغوى هجرت نه شو کولاى، هغوى کې يو تن ابوجندل (رضي الله عنه) بن سهيل بن عمرو وو، سهيل بن عمرو هغه کافر مشر وو چې قريشو معاهدې يا صلحې لپاره رالېږلې وه، او ابوجندل (رضي الله عنه) يې ځوى وو کور کې يې په ځنځيرونو تړلى وه کله چې ابوجندل (رضي الله عنه) خبر شو چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) دلته د عمرې په نيت حديبيه کې دى نو له کوره ولچکو او ځولنو سره وتښتېده، او دې ځاى کې يې پلار د صلحې ليکل اخري پړاو ته رسيدلي وو فقط ګوتې لګول يا دسخط کول پاتې وو، کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ابوجندل وليدو چې په ډير تکليف يې ځان رارسولى دى او ټول بدن يې له وهلو ټکولو زخمي دى نو ډير خفه شو؛ ځکه چې د صلحې شرطونه ليکل شوي وو.
سهيل بن عمرو چې کله خپل ځوان ځوى وليدو؛ نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته يې وويل ما ته خپل ځوى بيرته په لاس راکړه، کنه نو زه دغه صلحه نکوم.
رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته وفرمايل ګوره تر اوسه په کاغذ مهر او دسخط نه دى شوى، فقط ليکل شوي ته ماته دا خپل ځوى هديه کې راکړه.
تا خپل ځوى ته قسم قسم عذابونه ورکړې، خو هغه اسلام پرې نښود، لاکن سهيل بن عمرو و نه منله او ټينګ شو چې که ماته خپل ځوى و نه سپارې زه بيرته ځم اخر کې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) و منله او ليک يې دسخط کړ.

ابوجندل (رضي الله عنه) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته وويل، يا رسول الله تاسو ما په لاس مه ورکوئ تاسو ګورئ چې دوی په ما څومره ظلمونه کړي زما دغه پلار ما په فتنه کې اچوي ما به له اسلامه وګرځوي.

خو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته وفرمايل ای: جندله صبر وکړه، الله (جل جلاله) به تاسو ته لاره جوړه کړي لږ نور هم تکليف تير کړه الله (جل جلاله) به خامخا تا ته لاره جوړه کړي که زه اوس تا دلته حصار کړم زه به وعده خلاف شم او زه وعده خلافي نکوم.

له يوې خوا صلحه وشوه او ابوجندل په ژړا او واويلا خپل پلار ته په لاس ورکړل شو، له بلې خوا صحابه کرام له ډيرې غوصې ناقراره وو له حلالې او سر خريلو وروسته رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته د بيرته مدينې منورې ته د تللو امر وکړ.

کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مدينې ته ورسيدو نو اول مسجد ته لاړو لږ وخت نه وو تير شوی، چې ابو بصير بن عتبه بن اسيد (رضي الله عنه) راورسيدو او دغه لوی سفر يې پښې ابله په لوږه تنده تر سره کړی وو، ټول بدن يې زخمي وه کافرانو هر قسم عذابونه ورکړي وو.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) هم ستومانه وو خو د ابوبصير (رضي الله عنه) ورتګ نور هم پرېشانه کړ، لږ وخت نه و تير شوی چې دوه تنه ځوانان مسجد طرف ته په منډه راغلل؛ کله چې يې په ابوبصير سترګې ولږيدې نو چغې يې کړې چې ای محمد (صلى الله عليه وسلم) موږ ته ابوبصير په لاس راکړه وعده خلافي مکوه او د صلحې شرطونه پوره کړه.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ابوبصير (رضي الله عنه) ته وفرمايل لاړ شه ورسره موږ دوکه او وعده خلافي نه شو کولای، ابو بصير (رضي الله عنه) ورته وويل يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ما مه ورته سپاره ما ته يو څو تکړه ځوانان راکړه زه مکه مکرمه درته فتحه کوم، نورو صحابه کرامو يو بل ته وکتل او ويې ويل قسم دی دغه ځوان ډير بهادر انسان دی که اجازه ورکول شي هر کار کولی شي خو د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) د امر منل ضروري وو، ځکه چې په دغسې کارونو او د هغې په حکمتونو بل څوک نه پوهيدل.

ابوبصير (رضي الله عنه) هغه کسانو له خپلو ځانونو سره روان کړ څو منزله وړاندې هغوی دواړو خوراک لپاره کيناستل لږ وخت بعد يو تن سحراګشت يا لويو بولو ته لاړو او يو تن پاتې شو هغه سره ډيره تيره توره وه او هغه يې لاس کې اړوله راړوله، ويل يې چې دغه توره زبردسته توره ده ستا په شان ډيرو باندې ما تجربه کړې چې د اوس او خزرج قبيلو تکړه ځوانان وي او زما ورسره مقابله وي او ترې داسې سرونه غوځوم.

ابو بصير (رضي الله عنه) ورته وويل، چې توره خو دې ما ته هم ډيره زبردسته ښکاري ته راکه چې ويې ګورم، هغه مغزوره ځوان چې په خپل طاقت ډير نازيده، توره يې ورکړه کله چې توره ابوبصير (رضي الله عنه) لاس ته ورغله نو په يو شړق سره يې سر له تنې جدا کړ او هيسته يې ترې وغورزاوه او دې حالت کې هغه بل هم راروان وو هغه چې کله د خپل ملګري سر وليدو چې له تنې جدا دی نو مخ په مدينه منوره يې منډې کړې.

هغه کافر مخکې دی او ابوبصیر (رضي الله عنه) ورپسې دی هغه ځوان په مسجد نبوی (صلی الله علیه وسلم) ورننوتلو او چغې یې وهلې بچ مې کړئ، دې وخت کې ابوبصیر (رضي الله عنه) هم ورپسې ورسیدلو او له مخ مبارک او سترګو یې د غوصې نه اور وریدو، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) تا خپله وعده پوره کړه زه دی په لاس ورکړم اوس ته مکلف نه یې چې بیرته مې ولېږې او ما ته اوس دغه کافر راکړه چې سر یې له تنې جدا کړم.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل دغه کس موږ ته پناه راوړه اګر که دښمن هم دی موږ پناه ورکړې ته یې نشې وژلی او ته باید له دې ځایه لاړ شې ځکه موږ د صلحې تر اخره په خپله وعده ټینګ ولاړ یو.

ابو بصیر (رضي الله عنه) له هغه ځایه ووتو او له ډیر فکر او سوچ وروسته یې د سمندر غاړې ته د تللو فیصله وکړه هغه ځای ډیر لرې وو خو په دې خاطر چې هلته به له لوږې مړ نشي یو شی به ورته پیدا کیږي چې تر هغې ورباندې ژوند تیر کړي چې مسلمانان کامیابیږي.

کله چې ابوبصیر د سمندر غاړې ته ورسیدو نو فکر یې وکړو، چې دغې زبردستې تورې نه باید کار واخلي، نو په هغه لار به اکثره د قریشو قافلې شام ته تللې او بیرته به یې تجارتي مال راوړلو نو ابوبصیر (رضي الله عنه) به هره قافله لوټ کوله کافران به یا وتښتیدل یا به یې مړه کړل او خوراکي شیان یې مکمل په قریشو بند کړل له بلې خوا ابوجندل (رضي الله عنه) خپل پلار سهیل بیا تړلی وو چا ورته وویل چې ابوبصیر (رضي الله عنه) د سمندر غاړې ته لاړ دی او هلته یې د قریشو د قافلو لار نیولې، ابوجندل (رضي الله عنه) بیا هم په کومه طریقه ځان خلاص کړو او د شپې ووتلو تر څو چې یې پلار خبریدو نو هغه ابوبصیر (رضي الله عنه) ته ځان رسولی وو، کله چې یې ابوجندل (رضي الله عنه) ولیدو کلک یې په غیږ کې ونیولو او ډیر زیات خوشحاله شو، چې ملګری یې پیدا شو.

اوس نو دوی دوه تنه زمریان سره یو ځای شول، دواړه هغه بهادر ځوانان وو د ټولې قافلې خلکو ورسره مقابله نه شوه کولای.

دغه خبره د مکې مکرمې نورو ځوانانو ته هم معلومه شوه او نور خلک هم ورسره یو ځای شول تر (۷۰) یا (۸۰) د دې ځوانانو تعداد ورسیدو، له یوې خوا دغه خبره رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته هم معلومه شوه چې ابوبصیر او ابوجندل او نور صحابه کرام اوس په یوه مظبوط قوت بدل شوي، هغوی د مکې خلکو باندې خوراکي توکي بند کړي او د مکې مشرکین په چغو دي نو ډیر زیات خوشحاله شو چې یوې خوا صلحه په خپل ځای پاتې شوه او له بلې خوا مسلمانانو ته قوت پیدا شو.

نو همدې وخت کې د مکې مکرمې مشرکینو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته لیک راولېږلو چې موږ ته د دغه کسانو ضرورت نشته موږ خو یې برباد کړو څوک یې مړه کړل څوک راوتښتیدل او مال یې را نه واخیستو ته دې خپل مسلمانان دروغواړه که هر څوک تا ته درځي درځي دې خو چې موږ یې له شره خلاص شو.

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپلو ملګرو ابوبصیر او ابوجندل رضی الله عنهم او نورو ته لیک ولیږلو چې راشئ تاسو د صلحې د شرطونو نه مستثنی شوي یاستئ، کله چې هغوی ته دا لیک ور ورسیدو او لیک ابوبصیر (رضي الله عنه) په لاس کې وو او لوستو یې چې مرګ ته یې لبیک وویلو

او وفـات شــو (وإنَّــا لِلّهِ وَإِنَّــا إِلَيْـهِ رَاجِعُـون پيـا جنـدل (رضــي الله عنــه) هلتــه خــاورو تــه وســپارلو او خپلــه رسـول الله (صــلى الله عليــه وسـلم) تــه راغــي چــې د مكــې مكرمــې فتحــه كــې هــم شـريک شــو نــورو ډيــرو غزاګانو کې هم شريک شو او اخر کې اردن، لبنان کې شهيد شو، إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّـا إِلَيْهِ رَاجِعُون.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۵) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه)سخاوت.

➨ ابــن عبــاس (رضــي الله عنــه) نــه روايــت دی چــې يــوه ورځ عثمــان (رضــي الله عنــه) رســول الله (صــلى الله عليــه وسـلم) تــه دعــوت وركــړ، چــې ډوډۍ ورســره وخــوري؛ نــو رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) يــې دعــوت قبــول كــړ او ورســره روان شــو؛ نــو رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) وړانــدې او عثمــان (رضــي الله عنــه) ورپســې وروســته روان شــو كلــه چــې رسـول الله (صــلى الله عليــه وســلم) بيرتــه شــا طــرف تــه راوكتــل نــو ګــوري چــې عثمــان (رضــي الله عنــه) يــې قدمونــه مبــارک شــماري؛ نــو رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) ورتــه مسـكې شــو چــې قدمونــه څنګــه شــمارې؟ خــو عثمــان (رضــي الله عنــه) څــه ونــه ويــل، كلــه چــې رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) د عثمــان (رضــي الله عنــه)كورتــه ورســيدو نــو امــر يــې وكــړ چــې د رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) د قــدمونو د شــمار برابــر غلامــان ازاد كــړې، نــو رســول الله (صــلى الله عليــه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) په دومره زيات محبت ډير زيات خوشحاله شو.

رسـول الله (صــلى الله عليــه وســلم) فرمــايې تــر هغــې تاســو كامــل مــومن كيــدای نشـئ چــې تــر څــو زه درتــه د ځان، مال، مور او پلار نه زيات محبوب نشم.

➨ جـابر ابــن عبــد الله (رضــي الله عنــه) فرمــايي چــې عثمــان (رضــي الله عنــه) تــه لــه بهــر نــه تجــارتي مــال كــې شــهد او نــور خــوراكي شــيان راغلــل هغــه بــه يــې پــه خلكــو تقســيم كــړل او خپلــه بــه كــور تــه لاړو او ســر كــې سره به يې د وربشو ډوډۍ خوړله.

➨ پــه يــو بــل روايــت لــه جــابر ابــن عبــد الله (رضــي الله عنــه) نــه روايــت دی، چــې يــوه ورځ عثمــان (رضــي الله عنــه) د ســفر پــه حالــت كــې خپلــه پيــاده روان وو او غــلام يــې پــه اوښ ســپور كــړی وه نــو مــا ورتــه وويــل ای اميرالمؤمينينــه تــا خــو غــلام پــه اوښ ســپور كــړی او تــا د اوښ مهــار نيــولی نــو ويــې فرمايــل، مســلمانان ټــول يــو شــان دي يــو پــه بــل بهتــري پــه تقــوی كــې لــري او دا هــم زمــا پــه شــان انســان دی نــو چــې زه ســتومانه كيږم دا هم ستومانه كيږي.

➨ عبـد الله ابــن عبــاس فرمــايي چــې مــا د جمعــې پــه ورځ عثمــان (رضــي الله عنــه) وليــدو چــې مســجد كــې پــوزي بانــدې اوده وو بيــا راپورتــه شــو اودس يــې وكــړو او پــه ممبــر يــې خطبــه وويلــه او د پــوزي نښــانونه يې په بدن معلومېدل.

➨ يــو بــل حــديث شــريف د ابــونعيم نــه روايــت دی، چــې عثمــان (رضــي الله عنــه) ســفر نــه راغــی او چــې كلــه راورســيدو نــو رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم) ورتــه وفرمايــل دا اوښ دې چــو كــړه يــا كينــوه، عثمــان (رضــي الله عنــه) اوښ كينولــو نــو هغــې بانــدې غــوړي او شــهد بــار وو، رســول الله (صــلى الله عليــه وســلم)

تـرې لـږ وخـوړل او دعـا يـې ورتـه وکـړه نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وفرمايـل چـې مـا دغـه ټـول خيـرات کـړل ځکـه چـې پـه کـوم شـي بانـدې سـتا مبارک لاس ولګيـږي نـو د هغـې قيمـت څـوک نشـي پـوره کـولای نـو ځکه اوس دا د الله (جل جلا له) په لاره کې تقسيم کړه

❋❋❋❋❋

د عثمان (رضي الله عنه) سيرت (۱۶) برخه:

◄ د عثمان (رضي الله عنه) د سخاوت بله بېلګه:

◄ په عثمان رضي الله عنه د جنت زيری.

◄ عثمان رضی الله عنه د خپل بدن د صفايې زيات خيال ساتل.

د مـدينې لارو کوڅـو کـې سـوالګر ګرزيـدو خـو لـه غريبـۍ چـا ورسـره کومـک نشـو کـولای نـو چـا ورتـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور وښـوده، سـوالګر د عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور تـه راغـی کلـه چـې يـې غوښـتل دروازه وټکـوي د کـور لـه دننـه څخـه اواز راغـی، چـې خپلـې بـې بـې تـه وايـی، چـې د ډيـوي پلتـه يـا بـاتی غټـه يـا ډبلـه ده تيـل زيـات سـوځوي دا پلتـه نـرئ کـړه، نـو سـوالګر حيـران شـو چـې دا خـو دومـره بخيـل سـړی دی چـې د ډيـوې پلتـه هـم نـری کـول غـواړي نـو مـا تـه بـه څـه راکـړي خـو بلـه چـاره نـه وه؛ نـو اخـر يـې لـه سـوچ او فکـر وروسـته دروازه وټکولـه نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راووتـو سـوالګر ښـه ډيـر مشـکلات او ضـرورتونه ورتـه بيـان کـړل نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) چـې کـور کـې دومـره څـه نلـرل نـو لـه لاسـه يـې ونيولـو او ورتـه يـې وويـل راځـه نـو سـوالګر ورسـره روان شـو کلـه چـې د مـدينې منـورې ابـادۍ پـه ختميـدو شـوه سـوالګر ودريـدو ورتـه يـې وويـل تـه مـا چيرتـه بيـايې؟ خلـک خيـرات ورکولـو لپـاره کـور تـه ځـي او تـه مـا اوس د مدينې نه بهر بيايې.

عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وويـل مـه ويريـږه سـتا د ضـرورتونو سـامان زمـا کـور کـې نـه وو ځکـه مـې دلتـه راوسـتې، کلـه چـې دواړه د مـدينې منـورې نـه بهـر را ووتـل نـو هلتـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د تجـارت قافله رارسيدلې وه نو عثمان (رضي الله عنه) هغه سوالګر ته وويل وا خله دا شيان ټول ستا شول.

سـوالګر حيـران ودريـد او يقيـن يـې نـه راتلـو چـې د ډيـوې پلتـه نـری کولـو والا دې دومـره سـخي وي چـې دومـره شـيان دې ورکـړي؛ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه يـې وويـل، تـه مـا پـورې ټـوقې مکـوه کـه کـوم شـی دی له زړه نه منلی وي رايې کړه کنه نو زه په خپله مخه ځم.

عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وويـل، زه ټـوقی نکـوم دا شـيان ټـول سـتا شـول او خپلـو غلامـانو تـه يـې وويل دا سامان ټول ورکړئ.

کلـه چـې د سـوالګر پـوخ يقيـن وشـو چـې رښـتيا وايـې نـو ورتـه يـې وويـل زه دغـه ټـول سـامان نـه اخلـم دا زمـا لـه ضـرورتونو زيـات دي زه لـه مجبوريتـه سـوال تـه اړ شـوی يـم؛ نـو ماتـه دومـره څـه راکـړه چـې ضـرورت ورته لرم.

عثمـان (رضـي الله عنـه) لاسـونه پورتـه کـړل دعـا يـې وکـړه چـې يـا الله (جـل جـلا لـه) شـکر دی چـې دغـه سـامان د دې سـوالګر لـه ضـرورته زيـات دی کـه چيرتـه تـرې کـم وی، نـو نااميـده بـه لاړ وو بيـا يـې سـوالګر

تـه وويـل دا سـامان کـه سـتا لـه ضـرورياتو زيـات وي خـه خبـره ده خـو چـې کـم نـه وي او سـامان يـې ورتـه وسپارلو.

نـو سـوالگر تـرې پوښتنه وکـړه چې اوس دا راتـه ووايـه چې تـا خپلـې بـي بـي تـه وويـل چـې د ډيـوې پلتـه نـرۍ کـړه او اوس دومـره سـخاوت کـوې، دې کـه څـه راز دی؟ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وويـل هلتـه ماسـره دا فکـر وو چـې زه اسـراف کوونکـو کـې رانشـم ځکـه چـې الله (جـل جـلا لـه) اسـراف کـوونکی د شـيطانانو ورونـه بللـي او دلتـه خبـره د الله (جـل جـلا لـه) سـره ده دا صـدقه چـې څـومره ډېـره وي ثـواب يـې ډېر وي نو بيا سوالگر ښې ډېرې دعاوې ورته وکړې او له سامان سره ترې رخصت شو.

ابـو موسـی الاشـعري (رضـي الله عنـه) فرمـايي، چـې يـوه ورځ زه او رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) يـو باغ ته داخل شو او ما ته يې وويل چې ته دروازه ساته چې څوک بې اجازې رانشي.

د صـحابه کرامـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) سـره دومـره مينـه وه چـې لـږ وخـت بـه تـرې غايـب شـو نـو وريسـې کرځيـدل بـه نـو عمـر (رضـي الله عنـه)، ابوبکرصـديق (رضـي الله عنـه) او عثمـان (رضـي الله عنـه) بيـل بيـل وريسـې راوتلـي وو او پوښـتني بـه يـې کـولي نـو ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) تـه چـا ويلـي وو، رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه دغـه طـرف لاړو؛ نـو هغـه بـاغ طرفتـه راغـي دروازه يـې وټکولـه؛ نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) مـا تـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکړه.

نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه نـو ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) وو، نـو زيـری مـی وربانـدې وکـړو چـې ډېـر زيـات خوشـحاله شـو بيـا لـږ وروسـته بـل چـا دروازه وټکولـه بيـا رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکـړه نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه نـو هغـه عمـر (رضـي الله عنـه) وو، نـو زيـری مـې پـرې وکـړو چـې عمـر (رضـي الله عنـه) هـم ډېـر زيـات خوشـحاله شـو بيـا لـږ وروسـته بـل چـا دروازه وټکولـه بيـا رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکـړه. نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه هغـه عثمـان (رضـي الله عنـه) وو او زيری مې پرې وکړو چې عثمان (رضي الله عنه) هم بېخي زيات خوشحاله شو.

د عثمـان (رضـي الله عنـه) بـي بـي مبـارکې نـه چـې نـوم يـې احـاديثو نـه دی ذکـر کـړی روايـت کړيـدی چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه د خپـل بـدن د صـفايي ډېـر خيـال سـاتلو او هـر ورځ بـه يـې غسـل کولـو تـر څـو يـې بدن صاف ستره وي عطر او رانجه به يې زيات خوښول.

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه:

⇐ د ابـو هريره (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) وفرمايـل، دا سـې زمانـه بـه راشـي چـې اختلافونـه او فتنـې بـ[illegible]ـې شـي او زمـا د امـت زيـات خلـک بـه وربانـدې اختـه شـي نـو مـوږ ورتـه وويـل چـې يارسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) نـو بيـا مـوږ تـه څـه کـول پکـار دي؟ نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) عثمـان (رضـي الله عنـه) طـرف تـه اشـاره وکـړه چـې د اميـر او ملگـرو لاره يـې تعقيب کړئ.

⇐ د ام کلثوم (رضي الله عنه) نه روایت دی، چې عثمان (رضي الله عنه) به د شپې تهجد و ته پورته کیدو او مور به ورته ویل، یا مارا پاڅوه یا کوم غلام چې د اوداسه اوبه درکوو نو عثمان (رضي الله عنه) به فرمایل چې زما زړه نه غواړي چې څوک له خوبه پاڅوم بیا به یې دوه رکعته لمونځ کې ټول قران کریم ختم کړ.

بیا عطا بن رباح (رضي الله عنه) فرمایي چې کله کله به عثمان (رضي الله عنه) د ماسختن لمونځ امامت وکړ، چې کله به فارغ شو نو یو طرف ته به یې نفل شروع کړل تر هغې چې ټول قران کریم به یې اخر په وترو کې ختم کړو.

مشکوة المصابیح د صحیحنو روایت نقل کړی چې عثمان (رضي الله عنه) به کله د جنازې ته حاضر شو او بیا به قبر ته ورسره لاړو نو بیا به د قبر په غاړه ودریدو او زیات به یې وژړل تر هغې چې د وعظ کولو توان به یې نه وو.

نو صحابه کرامو ترینه پوښتنه وکړه چې یا امیر المؤمنین ته بل وخت کې دومره نه ژاړې لکه د قبر په غاړه دا ولی؟

نو عثمان (رضي الله عنه) وفرمایل، چې قبر د اخرت اولنی منزل دی که څوک دې کې کامیاب شو نو وړاندې به هم کامیاب شي او که دلته په سوال جواب کې څوک ناکام شو نو اخرت کې به هم ناکام وي.

د عثمان (رضي الله عنه) نه روایت دی چې زه په مسجد نبوي (صلی الله علیه وسلم) په باب السلام باندې ننوتم او له لمونځ وروسته به باب جبرائیل (ع) باندې وتلم، یوه ورځ مې لږه بیړه وه نو باب جبرائیل (ع) باندې وتلم چې د خلکو د راننوتلو له وجې ګڼه ګوڼه جوړه شوه نو ګورم چې یو یمني ځوان توره په لاس کې نیولی او چې زه یې ولیدم نو توره یې راته پورته کړه چې ومې وهي، ما یې لاس ونیوه ما وویل څه کوې نو هغه وویل وژنم دی، نه دې پرېږدم؛ نو ما ورته وویل ولې مې وژنې؟

نو هغه یمني ځوان راته وویل ځکه دی وژنم چې د یمن امیر ظلم راباندې کړی!

عثمان (رضي الله عنه) فرمایي، ما ورته وویل ظلم په یمن کې درباندې شوی او ما دلته مدینه کې وژنې؟ نو هغه یمني ځوان وویل، هو. ځکه چې هغه امیر یا والي تا مقرر کړی ته یې مسؤول یې ولې داسې خلک مقرروې چې ظلم کوي، عثمان (رضي الله عنه) وایي ما ورته وویل خبره دې صحیح ده؛ خو تا ما ته کله شکایت کړی او ما ستا شکایت نه دی اوریدلی او تاسره می عدالت نه وي کړی.

په کار خو داوه چې تا شکایت کړی وی که ستا خبره رښتیا وي ما به هغه معزول یا لرې کړی وای او ستا انتقام به مې ترې اخیستی وای، خو ستا دغه حرکت چې بې سواله او بې جوابه ما وژنې مناسب نه دی.

نو صحابه کرامو راته وویل یا امیر المؤمنین دا کم عقل دښمن دی دا همداسې پرېښودل نه دي پکار؛ نو عثمان (رضي الله عنه) فرمایي چې ما بیا هغوی ته وویل چې څوک شته چې دغه ځوان وپېژني او ضمانت یې وکړي چې بیا به مدینې ته نه داخلېږي نو یو خپلوان یې راپیدا شو او هغه یې ضمانت وکړ او ما خوشې کړ.

سره له دي چې زه وربانديې پوه شوم چې دغه ځوان درواغ ویل او فقط زما د وژلو لپاره دستوري راغلی وه؛ خو الله (جل جلا له) ماته طاقت راکړو چې ويې نيسم خو دغه دښمن ما معاف کړ.

يو روايت کې ذکر دي•، چې عثمان (رضي الله عنه) ته يوه ښځه راتله او خپل ضروريات به يې ورته ويل او عثمان (رضي الله عنه) به کومک ورسره کولو خو يو څه وخت نادرکه شوه نو عثمان (رضي الله عنه) يې پوښتنه وکړه چې هغه ښځه ډير وخت وشو چې نه ده راغلی نو چا ورته وويل چې د هغې بچی پیدا شوی او ناروغه ده نو عثمان (رضي الله عنه) ورته د بچي لپاره جامې او نور لباس ورولېږل او (۵۰) دیناره يې ورته د میاشتې مقرر کړل بیا چې د ماشوم عمر يو کال شو نو دغه روپۍ يې (۱۰۰) دیناره کړې.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۸) برخه:

د ساحر وژل:

په اخيستو او خرخولو کې اسانتياوې.

د مرتد حکم او څوک په مرتدانو کې راځي؟

◆ البدايه والنهايه حياة عثمان (رضي الله عنه) کې ذکر کړي چې عثمان (رضي الله عنه) ته يو سړی راغلو ورته يې وويل، زما يو دوست يوې ښځې سره ډير په مينه واده کړی وو يو بل باندې ډير ګران وو اوس يې تر منځ شخړه راغلې او څما دوست خپلې ښځې ته طلاق ورکړی اوس وربانديې پښیمانه دی او دواړه ژاړي او يو له بله جدا يې نشي زغملای؛ نو زه غواړم چې د خپل دوست دغه ښځې سره نکاح وکړم او بيا يې د دخول يا جماع کولو وروسته طلاقه کړم.

تر څو يې زما دوست بیا په نکاح کړي نو ستا څنګه خوښه ده؟

نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل دغسې نکاح په اسلام کې نشته او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ترينه منع فرمايلی ده او فرمايلي يې دي، چې دغسې نکاح کوونکی باندې د الله (جل جلا له) لعنت دی پام کوه چې دغسې يو کار رواج نکړې چې تر قيامته به يې ګناه ستا په غاړه وي.

ستا دوست او د ده په شان نور خلک بايد د طلاق مسئله ښه پوه شي و نه ګڼي او له داسې الفاظو ځان وساتئ چې بيا په ناخبرئ کې د خپلې حلالې ښځې سره په دايمي زنا لګيا يي.

◆ عبد الرحمن ابن زيد (رضي الله عنه) فرمايي چې ام المؤمنين حفصې رضي الله عنها باندې يوې ښځې چې ساحره وه سحر کړی وو او ډيره يې په تکليف کړې وه نو ما هغه ونيوله او هغې اقرار وکړ چې زه ساحره يم؛ نو ما ورته د سحر ګناه بيان کړه چې سحر کفر دی او ساحر کافر دی توبه ترې وباسه او ام المؤمنين حفصه (رضي الله عنه) له سحره خلاصه کړه، خو هغې انکار وکړ نو ما ووژله کله چې عثمان (رضي الله عنه) خبر شو نو ډير په غصه شو عبد الله ابن عمر (رضي الله عنه) ورته وويل، ته په داسې يو چا باندې خفه يې چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يې وژل روا ګڼلي او يو حديث يې

• الدايه و النهايه حياة عثمان.

ورتـه ذکـر کـړو نـو عثمـانن (رضـي الله عنـه) چـوپ شـو او هـیڅ یـې و نـه ویـل، ځکـه چـې تـر دې وختـه دغـه حـدیث ورتـه نـه وو رسـیدلی او بیـا یـې پـه همـدې حـدیث بانـدې د عمـل کولـو فرمـان ولیکلـو چـې کـه سـاحر توبه و نه باسي وژل یې روا دي.

◆ عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـایې چـې مـا لـه یـو تـن نـه ځمکـه واخیسـتله او ځمکـه مـې تـر خپـل تصـرف لانـدې راوسـتله او د ځمکـې د مالـک لـږ څـه روپـۍ پـاتې شـوې وې، مـا انتظـار کولـو چـې هغـه سـړی روپیـو پسـې راشـي خـو هغـه ډیـرې ورځـې رانغـې بیـا یـوه ورځ پـه لاره کـې راسـره مـخ شـو نـو مـا ورتـه وویـل ته خپلو روپیو پسې ولی رانغلې؟

نـو هغـه راتـه وویـل، چـې تـا زمـا سـره غـدر یـا دوکـه کـړې او زه دې غولـولی یـم، عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمایې ما ورته وویل، ما خو تا ته ستا د خوښې قیمت درکړی نو څنګه مې دوکه کړې یې؟

نـو هغـه سـړي راتـه وویـل، کلـه چـې مـا تابانـدې ځمکـه خرڅـه کـړه هغـې وخـت کـې زه راضـي وم خـو لـږ وخـت وروسـته ډیـرو خلکـو راتـه وویـل چـې ارزانـه دې خرڅـه کـړې؛ نـو ځکـه زه هـم پښـېمانه یـم نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وویـل، سـره لـه دې چـې ځمکـه زمـا تصـرف کـې راغلـې ده او تـا پـه خپلـه خوښـه رابانـدې خرڅـه کـړې؛ خـو مـا لـه رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) نـه اوریـدلي چـې پـه اخیسـتلو او خرڅولـو کـې اسـاني کـوونکی بـه جنـت تـه ځـي نـو سـتا خوښـه ده چـې خپلـې روپـۍ اخلـې یـا ځمکـه او یـا لـوړ قیمـت اخلې؟ نو هغه سړي خپله ځمکه واخیسته او ما ته یې ورکړل شوې روپۍ بیرته راکړې.

◆ د عبـد الله ابـن مسـعود (رضـي الله عنـه) نـه روایـت دي چـې د مسـلیمه کـذاب وخـت کـې بعضـې خلکـو ایمان پرېښود نو ما عثمان (رضي الله عنه) ته خبر ورکړو چې زه دغسې خلکو سره څه وکړم؟

نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راتـه لیـک راولیږلـو چـې دوی تـه اسـلام وړانـدې کـړه کـه بیرتـه یـې اسـلام ومنلـو نـو معـاف یـې کـړه او کـه پـه کفـر ولاړ وو نـو قتـل یـې کـړه ځکـه چـې رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) فرمـایلي دي هـر هغـه چـا چـې د کـافر صـف مضـبوط کـړ او پـه دې هـم پوهېـدلو چـې کـافر ظـالم دی یـا یـې د کـافر حمایـت کولـو نـو وژل یـې روادي او مسـلیمه کـذاب تـر ټولـو اشـد کـافر دی؛ نـو، عبـد الله ابـن مسـعود (رضـي الله عنـه) فرمـایې، مـا همداسـې وکـړل څـوک چـې بیرتـه اسـلام تـه راوګرځیـدل هغـو مـې معـاف کـړل او چې څوک په ارتداد او کفر ټینګ پاتې شول ټول مې ووژل••.

✽ ✽ ✽ ✽ ✽

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۱۹) برخه:

د دین فکر او کرامات.

عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـایې چـې د رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) د وفـات نـه وروسـته زه غمجـن او فکرمنـد لاره کـې ناسـت وم، چـې عمـر (رضـي الله عنـه) رابانـدې سـلام اچـولی وو او زه نـه وم پـوه شـوی بیـا عمـر (رضـي الله عنـه) ابـوبکر صـدیق (رضـي الله عنـه) تـه شـکایت وکـړو چـې عثمـان زمـا د سـلام جـواب رانکړ.

•• البدایه والنهایه باب خلیفة عثمان، حیاة حیاة الصحابه جلد 2، اسد الغابه جلد 4.

کله چې زه مسجد ته لاړم نو ابوبکرصدیق (رضي الله عنه) راته وویل، ولې دې د خپل ورور عمر (رضي الله عنه) د سلام جواب نه دی ورکړی، په څه شي ترې خفه یې؟ نو ورته مې وویل، ما نه لیدلی او نه پرې پوهه شوی یم؛ نو ابوبکر (رضي الله عنه) وفرمایل ته صحیح خبره کوې؛ خو زما په فکر ته به په کوم سوچ او فکر کې ډوب وې، نو ما ورته وویل هو په الله (جل جلا له) قسم چې همدا سې وه ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) راته وویل هغه څه سوچ او فکر وو چې ته یې دومره پریشانه کړی وې، نو؛ ما ورته وویل، چې د دې امت د نجات او خلاصئ لار په فکر کې وم، نو ابوبکر (رضي الله عنه) راته وویل، چې ما سره هم دا فکر وو خو ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه پوښتنه وکړه هغه راته وویل چې د امت د نجات لاره په قران او سنت کې ده باید تر ټولو اول همدا راونیسئ؛ نو عثمان (رضي الله عنه) فرمایي زه ور پورته شوم او د ابوبکر (رضي الله عنه) تندی مې ښکل کړ ما ورته وویل، چې ته د دې اهل یې چې ترې پوښتنه وکړې.

◆ ماوردي د عبد الله ابن عمر (رضي الله عنه) نه روایت کړی چې عثمان (رضي الله عنه) د جمعې خطبه ویله او لاس کې یې امسا وه چې د جهجاه په نوم یو تن ورپورته شو او امسا یې ترې واخیسته او ماته یې کړه؛ خو عثمان (رضي الله عنه) هیڅ و نه ویل او نه یې خطبه قطع کړه او نه بل چا د خطبې د اوریدلو په وجه څه وویل، عثمان (رضي الله عنه) یوه ګوته پورته کړه او څه اشاره یې وکړه او بیا یې له خطبې نه وروسته هم څه و نه ویل، بیا لږ وخت بعد موږ ولیدل چې د جهجاه په لاس دانه راختلې بیخي زیاتې چغې او فریاد ترې کوي تر هغې چې له هماغه دانې مړ شو نو ټولو به ویل چې دا د عثمان (رضي الله عنه) د ښیرا او له امله دا سې شو.

◆ په یو روایت کې طبقات الکبری لیکلي چې عثمان (رضي الله عنه) یوه ورځ خپل غلام ته وویل ما یوه ورځ ستا غوږ کش کړی وو ته راشه او زما غوږ ونیسه او کش یې کړه نو هغه ورته وویل چې ما بښلی یې نه یې کش کوم خو عثمان (رضي الله عنه) ورسره نه منله تر هغې چې غلام یې مجبور کړ، چې غوږ نه یې ونیسي نو چې کله یې له غوږه ونیولو لږ یې کش کړ زړه یې نه غوښتل چې ډیر یې کش کړي او عثمان (رضي الله عنه) به ورته ویل ښه پوره یې کش کړه چې د قیامت په ورځ در څخه خلاص شم.

◆ تاج البستکي طبقات الکبری کې لیکلي چې یو سړی عثمان (رضي الله عنه) ته راغلو او نور صحابه کرام هم ورسره ناست وو هغه وویل، چې یو سړی به دلته راشي چې هغه په لاره کې یوې زنانه سره بدکاري کړې وي نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمایل، چې یو سړی به دلته راشي چې د سترګو به یې د زنا نښې او نښانې معلومېږي؛ نو هغه سړي ورته وویل، ولې له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه بعد هم وحې نازله شوه چې تا ته یې په سترګو کې د زنا نښې ښکاري؛ نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمایل دا وحې نه ده تجربه او کرامت دی چې الله (جل جلا له) یې چا ته ورنصیب کړې زه زنا کار پېژنم او ما ته یې په سترګو کې نښې نښانې معلومېږي، نو هغه سړی چې په خپل ځان پوی شو نو چوپ شو نور یې کومه خبره ونکړه.

◆ محمد بن عبد الله ابن موسی خفاف فرمایي، چې موږ شام ته لاړو نو موږ یو سړی ولیدو چې پړمخې پروت دی او پښې یې د پنډیو سره او لاسونه یې د اوګو سره پرې شوي دي او په سترګو ړوند

دی او چغـې وهـې هـای د دوزخ اوره هـای د دوزخ اوره هــلاک شـوم تباه شـوم برباد شـوم جهنمـي شـوم؛ نـو مـوږ تـرې پوښـتنه وکـړه چـې دا ولـی؟ چا درسره داسې کـار وکـړ، نـو هغـه وویـل چـې کلـه عثمـان (رضي الله عنـه) محاصره شـو او د هغـه کـور تـه خلک ننوتـل نـو زه هـم پـه هغـې خلکـو کـې وم نـو مـوږ چـې د هغـه کـوټې تـه داخـل شـو؛ نـو د هغـه بـي بـي هلتـه وه هغـه لـه کـوټې راووتلـه او ماتـه مخـې تـه راغلـه مـا هغـه پـه څپيـړه ووهلـه او عثمـان (رضـي الله عنـه) زه وليـدم او هغـه راتـه ښـيراوې وکـړې، چـې د پښـو، لاسـو او سـترګو خـلاص شـې او جهنـم دې ځـای شـه نـو زه فـوراً لـه هغـه ځايـه راووتلـم دلتـه شـام تـه راغلـم دلتـه څـوک وه زه پـرې پـوی نـه شـوم راغـی او زمـا لاسـونه يـې پـه اوږو کـې، او پښـې لـه پنـډيو سـره پـرې کـړل او سـترګې يـې را نه و ويستلې اوس فقط د جهنم لاره راته پاتې ده او بس•.

✿ ✿ ✿ ✿ ✿

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۲۰) برخه:

د عثمان رضي الله عنه د شهادت اسباب او د جنت زيری.

◆ يـوه ورځ رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه جبـل احـد ولاړ وو چـې دغـه غـر پـه خوځيـدو شـو نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) ورتـه وويـل ودريـږه تـا بانـدې يـو نبـي (صـلی الله عليـه وسـلم)، بـل صـديق او دوه شـهيدان ولاړ دي نـو غـر ودريـدو او رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) سـره ابـوبکر (رضـي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه) او عثمان (رضي الله عنه) وو.

◆ د ابوموسـی الاشـعري (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) زمـا سـره پـه يـو بـاغ کـې وه نـو چـا دروازه وټکولـه نـو زسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل چـې دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت او شـهادت زيـری ورکـړه نـو کلـه چـې مـا دروازه خلاصـه کـړه نـو هغـه عثمـان (رضي الله عنه) وو.

◆ د ام المـؤمنين عايشـې صـديقې رضـي الله عنهـا نـه روايـت دی چـې ماتـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسلم) د وفـات نـه لـږ مخکـې وفرمايـل چـې مـا تـه زمـا ملګـری راوغـواړه نـو مـا ورتـه وويـل ابـوبکر صـديق (رضي الله عنـه) نـو هغـه وويـل نـه، بيـا مـا ورتـه وويـل عمـر (رضـي الله عنـه) هغـه راتـه وويـل نـه بيـا مـا ورتـه وويـل عثمـان (رضـي الله عنـه) نـو هغـه راتـه وويـل هـو نـو مـا اعثمـان (رضـي الله عنـه) راوغوښـتنو کلـه چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) راغـی نـو مـا تـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) وفرمايـل تـه لـږه وړانـدې لاړه شـه زمـا عثمـان (رضـي الله عنـه) سـره پټـه خبـره ده نـو زه تـرې لـرې کيناسـتم نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه غـوږ کـې خبـرې وکـړې چـې د عثمـان (رضـي الله عنـه) شـکل ورسـره تغيـر شـو بيـا يـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) تـه لاس ورکـړو لکـه چـې څـوک چـا سـره قـول او وعـده کوي.

بيـا چـې کلـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د خلافـت اخـري وخـت شـو او خوارجـو ظهـور وکـړو او هغـوی عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور کـې محاصـره کـړ نـو هغـې کـې څـه ناپوهـه مسـلمانان هـم وو او عثمـان (رضـي الله عنـه) د هغـوی سـره جنـګ کـول نـه غوښـتل او ويـل يـې چـې مـا تـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) د

• شرح اصول عقايد اهل السنه والجماعه للالکايي ج 9 صف 132

صبر کولو امر کړی دی نو موږ ته هغه خبره یاده شوه چې عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره لاس باندې عهد او وعده کړې وه.

◆ د عبد الله ابن عمر (رضي الله عنه) نه روایت دی چې کله خوارجو عثمان (رضي الله عنه) خپل کور کې محاصره کړ نو هغوی د منافقینو او بعضي قوم پرستو مسلمانانو په شمول (۲۰۰) تنه وو؛ نو عثمان (رضي الله عنه) ورته په دیوال سر وربښکاره کړ او ورته یې وویل، تاسو ولی زما وژلو پسې راخیستې ده؟ ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه اوریدلي دي چې له درې قسمه خلکو علاوه د هیچا وژل روا نه دي.

اول: محصن زنا کار چې واده یې وي او بیا هم زنا وکړي، نو رجم کېږي یعنې په تیږو به ویشتل کېږي، چې تر څو مړ شي.

دویم: قصاص والا یعنې چې چا په ناحقه قتل کړی وي او ثبوت پرې وشي نو وژل کېږي به.

دریم: مرتد چې د اسلام نه بیرته کفر ته ور وګرځي نو وژل یې روا دي.

نو ای خلکو قسم په الله (جل جلاله) چې ما نه په جهالت کې زنا کړې او نه په اسلام کې، قسم په الله (جل جلاله) چې ما هیڅ کله ناحقه قتل هم نه دی کړی او قسم په الله (جل جلاله) چې زما په زړه کې هم د مرتد کیدلو سوچ او فکر ندی پیدا شوی، بیا عثمان (رضي الله عنه) وفرمایل زه په الله (جل جلاله)، رسول الله (صلی الله علیه وسلم)، ملایکو او اخرت ایمان لرم نو بیا ولې زما مرګ درته اسانه ښکاري؟

ابو امامه (رضي الله عنه) فرمایي، چې کله د عثمان (رضي الله عنه) کور باغیانو خوارجو محاصره کړ خوراک، څښاک او هر څه یې وربانديې بند کړل، نو د عثمان (رضي الله عنه) د کور تر څنګ د بلاط په نوم کورونه وو، هغه طرف د باغیانو او خوارجو نه په امن کې وو؛ نو عثمان (رضي الله عنه) د قضایې حاجت لپاره تللی وه او موږ هلته ناست وو نو موږ ته یې تشریف راوړ او ویې وفرمایل چې باغیان او خوارج ماته د قتل ګواښوونه راکوي.

ابو امة فرمایي موږ ورته وویل، تا ته الله (جل جلاله) کافي دی هغه به دی مددګار شي نو بیا عثمان (رضي الله عنه) هماغه خبره تکرار کړه چې غیر له ناحقه قاتل، محصن زناکار او مرتد نه د بل مسلمان وژل نه دي روا تر څو چې د کافر صف ته نوي لاړ او هغه یې نوي قوي کړی.

ابو هریره (رضي الله عنه) فرمایي چې کله خوارجو او باغیانو د عثمان (رضي الله عنه) کور محاصره کړو زه عثمان (رضي الله عنه) ته ورغلم او د باغیانو سره د جنګ کولو مشوره مې ترې غوښتله او د دې محاصرې ډیرې ورځې تیرې شوې وې ما فکر وکړ چې عثمان (رضي الله عنه) به ډیر وږی او تږی وي؛ خو چې ومولیده بالکل تازه وو، نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمایل چې ما ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوب کې راغی او راته یې وویل ته به ډیر تږی شوی یې؟

نو عثمان (رضي الله عنه) فرمایي ما ورته وویل هو !

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وویل، که غواړې چې الله (جل جلاله) په دې خوارجو فتحه درکړي هم الله (جل جلاله) به دې امداد وکړي او که غواړې موږ سره جنت کې روژه ماته کړې نو هم

ستا خوښه ده نو عثمان (رضي الله عنه) فرمايي چې ما ورته وويل، چې يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) غواړم جنت کې له تاسې سره روژه ماته کړم.
نو ابوهريره (رضي الله عنه) فرمايي، چې عثمان (رضي الله عنه) د خپلې کوټې بام ته اشاره وکړه چې له دې بام نه يوه بوقه چې اوبه پکې وې راښکته شوه او ما ته يې اواز وکړو چې اوبه وڅښه او ما له هغې بوقې اوبه وڅښلې قسم دی چې تر اوسه زما په سينه کې د هغې اوبو يخوالی او خوږوالی په خوله کې محسوسوم.
د عثمان (رضي الله عنه) په ضد دغه بغاوت يو يهودي چې عبد الله بن سبا نوميده شروع کړی وه کله چې عثمان (رضي الله عنه) خليفه شو؛ نو له اولې ورځې دغه يهودي دغه خبرې کولې چې د خلافت حق د علي (رضي الله عنه) دی او علي (رضي الله عنه) د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) زوم او د تره ځوی دی نو چې کله علي (رضي الله عنه) خبر شو هغه ترې شام ته وتښتيدو او (۲) تنه خوارج علي (رضي الله عنه) قتل کړل دغه يهودي عبد الله ابن سبا شام کې بعضې کمزوري مسلمانان د قوم پرستۍ په شعار وغولول او څه اندازه خوارج او منافقين هم ورسره شول اخر يې دغه شورش او بغاوت ته عملي بڼه ورکړه او مدينې منورې ته راغلل.
د خوارجو اول هدف دادی چې لمړی هغه مسلمانان له منځه وړي چې په اسلام مضبوط او ټينګ ولاړ وي، د خوارجو شعارونه تل غولوونکي او تير ايستونکي وي چې بې علمه او کمزوري مسلمانان وربانديې ډير ژر غوليږي همدا وجه وه چې، دغه عبد الله ابن سبا يهودي د مکې د فتحې په ورځ عثمان (رضي الله عنه) ته راغلی وو او قسمونه يې ورته خوړلي وو، چې زه مسلمان شوی يم او کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته پس له نيولو راوستل شوی وه؛ نو عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته ويلي وو، چې ما ته يې قسمونه خوړلي چې زه مسلمان يم او عثمان (رضي الله عنه) يې ضمانت هم کړی وه.
خوارج نه يوازې چې دروغجن دي بلکې احسان فراموشه هم دي بيا همدې يهودي، نور خوارج تيار کړل چې د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت موضوع مشکوکه کړي او په ضد يې قيام وکړي[•].

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۲۱) برخه:

عبدالله ابن سبا څوک وو؟

د عبد الله ابن سبا غلطې کارنامې.
د مسلمانانو تر منځ خپل منځي جګړې.
◆ په صحابه کرامو د کفر او ارتداد تاپه لګول خصوصاً په ابوبکر (رضي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه)، عثمان (رضي الله عنه) او ام المؤمنين عايشه رضی الله عنها صديقه باندې او په بې بې عايشه (رضي الله عنه) باندې د زنا تهمت سره له دې چې قران کې يې د صفايې آياتونه نازل شوي دي.

[•] کنزالعمال جلد 1 صفحه 78، مسند امام احمد جلد 4، البدايه والنهايه جلد 7 صفحه 181، اخرج ابن سعد جلد 3 صفحه 46 عن ابی سهله بمعناه اطول من هذا وعند عبد الرزاق والحسن بن سفيان

- د مسلمانانو تر منځ د کنځلو او بدو ردو ويلو رواج همدې خبيثو شروع کړی دی.
- د لعنت ويلو رواج ابن سبا شروع کړی.
- د شيعه مذهب بنسټګر همدا يهودي دی.
- علي (رضي الله عنه) ته د ربوبيت صفات همده ورکړي او رواج کړي دي.
- د احترام او عزت په نوم د يو مسلمان بل مسلمان ته سجده همدې لعين رواج کړې ده.
- د مسلمانانو د يو بل په وژلو باندې د جنت ګټلو دروغجن شعار همدې لعين رواج کړي دي.

عبد الله ابن سبا له اصله يمني وو چې په ابن الاسود مشهور وو او يهودي وو ډير چالاک او فصيحې ژبې والا وو؛ نو ځکه يهوديانو د مسلمانانو تر منځ د نفاق اچولو لپاره غوره کړ، بعضې اسلامي زده کړې يې ورزده کړې او مدينې منورې ته يې د خپلو موخو او اهدافو د تر لاسه کولو لپاره راولېږلو او ظاهراً يې د اسلام راوړلو اعلان وکړ، د مسلمانانو تر منځ به يې هر وخت د نفاق خبرې خپرولی زيات موقع هغه وخت په لاس ورغله چې د صحابه کرامو (رضي الله عنه) د اهل حل والعقد شورى د علي (رضي الله عنه) په خوخه عثمان (رضي الله عنه) خليفه و ټاکل شو؛ نو دغه يهودي به خلکو ته ويل چې د خلافت حق د علي (رضي الله عنه) وو؛ خو عثمان (رضي الله عنه) ترينه په زور ځان خليفه کړ.

دغه يهودي به علي (رضي الله عنه) ته د الوهيت صفتونه ورکول، ده به ويل د علي (رضي الله عنه) چې خوښه نه وي نو نعوذ بالله، الله (جل جلاله) هېڅ نه شي کولای د قرانکريم د لسو سپارو پټولو الزام يې په رسول الله (صلی الله عليه وسلم) باندې ولګولو.

علي (رضي الله عنه) ته به يې علم غيب ثابتول او علي (رضي الله عنه) په باره کې داسې خبرې کولې چې سراسر درواغ دي، دې يهودي به ويل نبوت لپاره علي (رضي الله عنه) غوره شوی وو؛ خو چې کله جبرايل (ع) راغی نو د علي (رضي الله عنه) په بستره محمد (صلی الله عليه وسلم) پروت وو نو په غلطۍ کې يې وحې نازله کړه.

دغه يهودي عبد الله ابن سبا اول حجاز کې همداسې د علي (رضي الله عنه) د الوهيت خبرې خپرې کړې او د قبايلو نوي مسلمان شوي خلک يې ځان سره ملګري کړل بيا يې د قريشو کمزوري مسلمانان چې لا له اسلامه پوره خبر نه وو د قوميت په اور کې سره راجمع کړل.

کله چې علي (رضي الله عنه) خبر شو نو د نيولو حکم يې وکړو؛ خو دغه چالاک تري کوفې ته وتښتيدو او نور ملګري يې هم پټ شول فقط (6) شپږ تنه علي (رضي الله عنه) ته په لاس ورغلل له هغوی نه علي (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه چې تاسې زما په باره کې څه عقيده لرئ، هغوی هماغه د الوهيت يعنې ربوبيت صفات بيان کړل نو علي (رضي الله عنه) هغوی اور ته واچول علي (رضي الله عنه) څه وخت بعد کوفې ته لاړو.

الجحفي (رضي الله عنه) فرمايي، چې زه خبر شوم چې علي (رضي الله عنه) دلته راغلی نو زه ورغلم او د جمعې ورځ وه؛ نو ما تري واوريدل چې وې يې فرمايل، چې له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نه بعد بهتر خلک ابوبکر (رضي الله عنه) او عمر (رضي الله عنه) دي له خطبې وروسته ما تري پوښتنه وکړه چې ابن الاسود خو وايي چې ته په دواړو خليفګانو لعنت وايې؛ نو، علي (رضي الله عنه) وفرمايل نعوذ بالله زه د ابن الاسود خبيث د خبرو نه پناه غواړم بيا يې وفرمايل چې ما ته يې حاضر

کړئ، خو عبد الله ابن سبا له هغې ځایه بصرې ته تښتیدلی وه کله چې هلته ورپسې ورغې، بیا یې بصره کې پټ دعوت چلولو چې لږ ملګري یې پیدا کړل نو هغوی یې هلته پرېښود ل بیرته یمن ته لاړو، هلته یې څه موده دغه زهرجنه عقیده خپره کړه او له هغې ځایه شام ته لاړو، شام کې امیر معاویه (رضي الله عنه) حاکم وو هغه چې ورباندې خبر شو د نیولو حکم یې وکړو خو ابن سبا له هغه ځایه په تېښته کامیاب شو او مصر ته لاړو مصر د ده د عقیدې خپرولو لپاره مناسب ځای وو ځکه چې هلته د یهودو بیخ او بنیاد مضبوط وو، هلته یې ډیر دعوت وچلولو چې له هغې ځایه یې یو لښکر د عثمان (رضي الله عنه) د وژلو لپاره جوړ کړ، تر هغې چې لاره کې نور قبایل هم ورسره ملګري شول چې مدینې منورې ته راورسیدل نو تول (۲۰۰۰) جنګیالي ورسره ملګري شول او مدینه منوره کې یې عثمان (رضي الله عنه) په کور کې (۴۰) ورځې کلابند کړی وه.•

✵ ✵ ✵ ✵

د عثمان رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲۲) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) خوارجو باغیانو او دوکه شویو مسلمانانو ته خبرداري.

د ابولیلی کندی (رضي الله عنه) نه روایت دی چې زه عثمان (رضي الله عنه) ته د خوارجو سره دمقابلې کولو د اجازت غوښتلو لپاره ورغلم نو زه هلته وم چې عثمان (رضي الله عنه) هغوی ته د کړکۍ نه سر ور ښکاره کړ او ورته یې وویل، ای خلکو ما مه وژنئ زما قتل تاسو ته نه دی روا قسم په الله (جل جلاله) که زه تاسو ووژلم او بیا د یو بل د وژلو رواج مو جوړ کړ؛ نو له دې وروسته به کله هم په اتفاق نه شئ او نه به یو ځای لمونځ وکړئ او نه به بیا تاسو ته دغسې فتحې نصیب شي او نه به یو اتفاق او اتحاد جهاد وکړئ، بیا یې دواړو لاسو ګوتې یو بل کې ننباسلې او ویې ویل، تاسو به دغسې د یو بل سره په خپلو منځو کې په جنګ اخته شئ او دښمن به مو ارام ژوند تیروي، تاسو د دنیاوي ګټو لپاره یو مسلمان مه وژنئ بیا یې د سورت هود دا ایات تلاوت کړ.

بسم الله الرحمن الرحیم، يَاقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي.الخ

ترجمه: ای قومه زما ضد او عداوت دې تاسو ته د دې نشي چې تاسو باندې داسې مصیبتونه نازل شي لکه د نوح قوم، د هود قوم او صالح قوم. او د لوط د قوم خبر هم لرې نه دی تاسې ټول ترې خبر یاست، بیا یې عبد الله بن سلام (رضي الله عنه) ته خوک ولېږلو چې ستا څه خیال دی ما ته څه کول پکار دی، ځکه چې هغه د تورات عالم وو او تورات کې داسې ټولې خبرې لیکلې وې نو هغه ورته جواب راولېږلو چې صبر وکړه جنګ کول اختیار نکړې که دوی تا شهید کړي نو د قیامت په ورځ به تاسره دلیل وي او دوی به الله (جل جلاله) راونیسي.

د مغیره ابن شعبه (رضي الله عنه) نه روایت دی چې زه عثمان (رضي الله عنه) ته ورغلم ما ورته وویل، چې زه تا ته درې خبرې مخې ته کوم، ته باید ورباندې عمل وکړې.

اول: ته باید په هغه دروازه ووځې چې کومه باندې باغیان نشته او ځان مکې مکرمې ته ورسوې دوی به هلته تا هیڅکله و نه وژني او حرم شریف د حرمت خیال به وکړي.

• البدایة والنهایة باب عثمان، الاستیعاب 4ج باب خلفاءالراشدین:

دوهـــم: تـه بايـد شـام تـه لاړ شـې هلتـه امـيـر معاويـه (رضـي الله عنـه) دی هغـه سـتا د تـره ځـوی دی او تـا حـاكم مقرر کړی دی او هغه ښه مضبوط دی هغه به تا په امن کړي.

دريـــم: تـه زمـوږ امـام او خليفـه يـې تاسـره اکثـر مسـلمانان او تکـړه صـحابه کـرام دي لکـه زبيـر بـن عـوام (رضـي الله عنـه)، حسـن ابـن علـي (رضـي الله عنـه)، عبـد الله ابـن عمـر (رضـي الله عنـه) او نـور (۷۰۰) تنـه اوس تاسـره دلتـه موجـود دي؛ نـو تـه مـوږ تـه د جنـګ کولـو حکـم وکـړه الله (جـل جـلا لـه) د حـق ملګـری دی او حـق بـه بريـالی شـي او دوی خـوارج بـه لـه مـدينې وباسـو او تـه بـه پـه امـن کـې شـې، پـه الله (جـل جـلا لـه) قسـم چـې تـا تـه د دوی سـره جنـګ کـول روا دي نـو مغيـره بـن شـعبة (رضـي الله عنـه) فرمـايې، چـې عثمـان (رضي الله عنه) راته داسې جواب راکړ.

تـه چـې وايـې، مکـې معظمـې تـه لاړ شـه نـو مـا لـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) نـه اوريـدلي چـې هـر چـا مکـه مکرمـه کـې وينـې تـوی کـړې او يـا يـې سـبب شـو نـو د قيامـت پـه ورځ بـه د ټـولې دنيـا د قتلونـو نيمـايې عـذاب وربانـدې وي او زه نـه غـواړم چـې د داسـې فتنـې سـبب شـم، ځکـه دغـه باغيـان او خـوارج او د ابـن سبا يهودي پيروان هېڅ دين نلري دوی د نفس او خواهش تابعدار دی.

او دوهـم دا چـې زه شـام تـه امـير معاويـه تـه ورشـم نـو دا خبـره صـحيح ده چـې زه بـه هلتـه پـه امـن شـم خـو خـوارج بـه هلتـه ضـرور راځـي او خپـل منځـي جګـړې بـه شـروع کېـږي او زمـا پـه سـبب بـه د مسـلمانانو بېځايـه وينـې تـوی شـي او ګنـاه بـه بيـا هـم زمـا پـه غـاړه وي بلـه دا چـې زه دا نـه خوښـوم چـې د خپـل حبيـب رسـول (صـلی الله عليـه وسـلم) نـه او د هجـرت د مقـام نـه لـرې و اوسـېږم، زه مـرګ خوښـوم خـو د خپـل حبيـب (صلی الله عليه وسلم) نه لرې نه.

دريـم دا چـې زه تاسـو تـه د جنـګ کولـو امـر درکـړم نـو دې يهـودو او خوارجـو سـره هغـه کسـان ملګـري دي چـې کليمـه وايـې؛ خـو غوليـدلي دي زمـا د مرتـد کيـدلو دروغجـن شـعار ورتـه ويـل شـوي دي د اهـل بيتـو د دروغجنـې مينـې خبـرو دوکـه کـړي ماتـه دغـه خلکـو کـې مسـلمان او کـافر نـه معلـوميږي نـو ځکـه زه نشـم کولای چې د دوی په سبب يوه کليمه ويونکی مړ کړم.

د ابـو هريـره (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې زه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د محاصـرې پـه وخـت کـې عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه ورغلـم مـا ورتـه وويـل، باغيـان او خـوارج سـتا دروازه کـې ولاړ دي پـه الله (جـل جـلا لـه) قسـم چـې دوی سـره جنـګ کـول روا دي تـه مـوږ تـه امـر وکـړه چـې ورسـره وجنګيـږو؛ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راتـه وويـل ايـا تـه غـواړې چـې مـا د خپـل منځـي جګـړو لپـاره سـبب وګرځـوې، قسـم پـه الله (جـل جـلا لـه) چـې مـا د رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) نـه اوريـدلي، چـې ويـې فرمايـل څـوک چـې د خپـل منځي جګړو سبب شو د قيامت په ورځ به د ټولو وژل شوو ګناه کې شريک وي.

ابـو هريره (رضـي الله عنـه) فرمـايې چـې د عثمـان (رضـي الله عنـه) د دې خبـرو وروسـته زه کـور تـه لاړم قـرار کور کې کيناستم بيا مې د هيچا ملګرتيا ونکړه[○].

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

[○] البداية والنهاية جلد 7 صفحه 210، حکاية الصحابة فصل خلفاء الراشدين ج اول.

د عثمان رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲۳) برخه:

د محاصرې جاري والی او د صحابه کرامو رضي الله عنهم رایې.

➡ د عبدالله ابن زبیر (رضي الله عنه) نه روایت دی چې زه د عثمان (رضي الله عنه) سره د ده په کور کې وم نو ما عثمان (رضي الله عنه) ته وویل، چې تا سره دلته څه تکړه ځوانان شته چې که د خوارجو او ناپوهانو مقابلې ته ووځي نو الله (جل جلاله) به یې ضرور کامیابوي ځکه چې ته په حقه یې ته موږ ته اجازه وکړه چې جنګ ورسره وکړو نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمایل زه تا ته په الله (جل جلاله) قسم درکوم چې داسې ونکړې او ما د خپل منځي جګړو سبب و نه ګرځوې زه نه غواړم چې یو داسې طریقه رامنځته کړم چې په هغې کې د کوم مسلمان وینه توی شي.

➡ بل روایت کې دي چې عبدالله بن زبیر (رضي الله عنه) ورته وفرمایل امیر المؤمنینه قسم دی چې تا ته اوس د دې باغیانو وژل روا دي نو عثمان (رضي الله عنه) وویل نه نه داسې نکوم دوی سره دو که شوی او کمزوري مسلمانان دي زه هغه نشم پیژندلای نو ولی یې وینه توی کړم.

➡ د عبدالله ابن عامر (رضي الله عنه) نه روایت دی، چې ما له عثمان (رضي الله عنه) وا وریدل چې ویې فرمایل زما په نزد غوره هغه څوک دی چې خپله توره د خپل منځي جګړو نه راحصاره کړي او څوک و نه وژني.

➡ ابن سیرین (رح) فرمایي چې زید ابن ثابت (رضي الله عنه) عثمان رضی الله عنه ته راغی او ورته یې وفرمایل چې د انصارو صحابه کرامو رضی الله عنهم د ځوانانو یو ټولی دروازه کې ولاړ دي که ته اجازه ورکړې نو ستا په دفاع کې به وجنګېږي او دغه خبره یې څو واره تکرار کړه او ورته یې وویل، تا سره دلته هم عبدالله ابن عمر (رضي الله عنه)، عبدالله بن زبیر (رضي الله عنه) او حسن بن علي (رضي الله عنه) شته او (700) کسان لری امر وکړه چې خوارجو او باغیانو سره وجنګېږي؛ خو عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل، نه زه دا کار نشم کولای زه د مسلمانانو وژنه نشم کولای.

➡ عبدالله بن ساعده (رضي الله عنه) نه روایت دی سعید ابن عاص رضی الله عنه عثمان رضی الله عنه ته راغی چې دغه باغیان دروازه کې موجود دي موږ په تیرو ولي، نېزې راته پرقوي، ډېر صحابه یې زخمیان کړل او ته اجازه نه ورکوې چې ورسره وجنګېږي، نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل زه پوهېږم که جنګ شروع کړم، الله (جل جلاله) به ما ته فتحه راکړي؛ خو زه نه غواړم مسلمانان خپل منځي جګړو کې ښکیل شي.

کله چې سعید ابن عاص (رضي الله عنه) دغه خبره وا وریدله نو ویې ویل قسم په الله (جل جلاله) چې بیا زه لتا نه مشوره و نه غواړم بهر ووتو او په خوارجو یې حمله وکړه ډیر یې مړه کړل اخر یې سر په تورو ولړیدو او شهید شو.

➡ عمر ابن سعد (رضي الله عنه) د خپل پلار نه روایت کوو چې زما ورور عامر ابن سعد (رضي الله عنه) ورته راغی او ورته یې وویل، پلار جانه خلک جنګ ته تیار دي عثمان (رضي الله عنه) محاصره دی او ته قرار کور کې ناست یې، ته زموږ په شان توره وهوونکي ځامن لرې او خپله هم یو تکړه پهلوان یې ولې نه وځې؟

نو سعد (رضي الله عنه) وويل، بچيه زه لتا نه ښه پوهېږم ايا ته غواړې چې ما خپل منځي جګړې ته ورداخل کړې زه پوهېږم چې د خوارجو او يهودو وژل روا دي؛ خو ناپوهه مسلمان قوم پرستان هم ورسره دي زه به مسلمان له کافره څنګه جلا کوم بيا يې ورته وفرمايل، زويه قسم په الله (جل جلا له) زه به تر هغې و نه جنګېږم چې تر څو مې داسې توره لاس ته نه وي راغلي چې دوه سترګې ولري، ژبه ولري او دوه شونډې ولري، چې زه يې په کافر، يهودي او يا خوارج پورته کړم نو ويې پېژني او راته ووايې وهه يې کافر دی، يهودي دی او زه شرق تري تير کړم او سر ترې غوڅ کړم او توره کار پرې وکړي او که په مسلمان يې پورته کړم نو توره يې وپيژني چې مسلمان دی او راته ووايې مه يې وهه چې مړ يې نکړې مسلمان دی، بيا سعد وفرمايل چې ما له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نه اوريدلي چې دغسې د فتنې په وخت هغه څوک بهتر دی چې کور کې کيني او شخصي او خپل منځي جګړې ونکړي.[1]

✵ ✵ ✵ ✵ ✵

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۲۴) برخه:

عثمان (رضي الله عنه) ولې له خلافته استعفا نه ورکوله؟

د عثمان (رضي الله عنه) فضيلت.

د عثمان (رضي الله عنه) شهادت.

☛ د طلحه بن عبيد الله (رضي الله عنه) نه روايت دی چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل، د هر چا يو نژدې ملګری وي، زما د جنت ملګری عثمان (رضي الله عنه) دی.

☛ د حسنينو (رضی الله عنهم) او عبد الله بن زبير (رضي الله عنه) نه روايت دی چې موږ د عثمان (رضي الله عنه) سره د ده په کور کې وو؛ نو چې کله اخري ورځې شوې موږ ورته وويل چې اجازت راکړه چې موږ د خوارجو سره وجنګيږو نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمايل که تاسو نه خفه کېږئ خپلو کورو ته لاړ شئ بيا يې دروازه راته خلاصه کړه او موږ خپلو کورونو ته لاړو.

☛ حسن (رضي الله عنه) فرمايي، چې ما خپل والد علي (رضي الله عنه) ته وويل، چې عثمان (رضي الله عنه) محاصره دی او ته قرار ناست يې نو هغه راته وويل، چې زه پوهېږم عثمان (رضي الله عنه) جنګ او وينه تويول نه غواړي نو ځکه کور کې ناست يم.

د عثمان (رضي الله عنه) نه چې کومو خلکو د خلافت پرېښودو غوښتنه کوله اکثره خوارج او يهود وو او ډېر لږ ناپوهه قوم پرست مسلمانان ورسره وو کوم جليل القدر صحابي ترې غوښتنه نوه کړې، بل داچې عايشه (رضي الله عنه) فرمايي چې ما عثمان (رضي الله عنه) ته وويل ته دغه خوارجو سره جنګ ولې نه کوې؟ نو هغه راته وويل چې ستا په کور کې چې ما سره رسول الله (صلی الله عليه وسلم) پټې خبرې وکړې او بيا يې عهد او قول را څخه واخيست نو هغه همدا خبرې وې ما ته رسول الله

[1] اخرج البدايه والنهاية، جلد 7صفحه 282، واخرج ابونعيم في الحلية جلد 1 صفحه 94، وايضاً راوه طبراني مثل ذلک، والهيثمی جلد 7 صفحه299 ، وعن ابن سيرين مثله.

(صلی الله علیه وسلم) وفرمایل چې تا ته به خلک یو کمیس درواغوندي پام کوه چې بېرته یې تر مرګه لرې نکړې، نو هغه کمیس همدا خلافت دی.

بل داچې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ما ته د صبر کولو ویلي وو او د خوارجو سره په دې خاطر د جنګ نه منع کړی یم چې ناپوهه مسلمانان ورسره ملګري دي نو ما ته د داسې خلکو وژل ناروا دي چې کلمه وایې ځکه چې د جنګ په وخت خوارج او مسلمان پيژندل مشکل دي.

☚ د ذالحجې مبارکه میاشت وه او زیاتره صحابه کرام حج ته لاړل، هغوی فکر کاوه چې د عثمان (رضي الله عنه) محاصره به نوره هم اوږده شي؛ نو ځکه حج ته لاړل دلته مدینه منوره کې عبدالله ابن سبا د ملګرو سره د عثمان (رضي الله عنه) د کور دروازه وسوځوله او د سهار د لمونځ نه بعد عثمان (رضي الله عنه) د قران کریم تلاوت کولو چې یهودي خوارج د عثمان (رضي الله عنه) کور ته دننه شول او په عثمان (رضي الله عنه) اول ګزار ابن سبا یهودي وکړو چې وینه مبارکه یې د قران کریم په دې آیات مبارک ور تویه شوه،

{فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللهُ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْم }

ترجمه: زر دی چې چې الله به ستا لپاره کافي شي د دوی نه او الله اوریدونکی او پوهه دی.

یهودي خوارجو عثمان (رضي الله عنه) شهید کړ او نورو مسلمانانو ته یې د فتنې دروازه خلاصه کړه د شیعه ګانو د عقیدې موسس عبداله ابن سبا د عثمان (رضي الله عنه) په شهید کولو د یوې داسې عقیدې دروازه پرانیسته چې تر قیامته به مسلمانانو ته د دوی اضرار له یهودو او نصاراوو زیات وي، څومره مشکلات چې شیعه ګانو د اسلام په تاریخ اهل بیتو ته پیدا کړي هیڅ له دې زیاته بېلګه یې بله نشته.

☚ خوارجو عثمان (رضي الله عنه) شهید کړ خو د عثمان (رضي الله عنه) اخلاق، حیا، سخاوت، بهادري او فتوحات ژوندي دي، د عثمان (رضي الله عنه) د قران کریم ترتیب او جمع کولو خدمات تر قیامته ژوندي دي[2].

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۲۵) او اخري برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت دوران کې د مختلفو ملکونو فتحه کېدل.

د افغانستان فتحه:

عثمان (رضي الله عنه) حذیفه ابن یمان د عبدالله بن عامر (رضي الله عنه) تر قوماندې لاندې اذربایجان ته ولېږلو له فتحې څخه څه وخت بعد حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) ارمنیا ته مخه کړه هغه هلته په جګړه بوخت شو د اذربایجان خلکو بیا شورش وکړو؛ نو حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) ولید بن عقبه (رضي الله عنه) هلته ولېږلو او د اذربایجان د خلکو شورش یې ناکام کړ له هغې ځایه بیرته د مدینې منورې په طرف روان شو لاره کې ورته د امیر المؤمنین عثمان (رضي الله عنه) لیک ورورسیدو، چې شام ته د امیر معاویه (رضي الله عنه) د کومک لپاره مجاهدین ولېږي ځکه چې

---

[2] مسند امام احمد باب فضایل عثمانؓ، الاستیعاب ج 2، حلیة الاولیاء 4 باب العشرة مبشرة.

شام د عمر (رضي الله عنه) په وخت کې فتحه شوی وو؛ خو د عبد الله ابن سبا خوارجو وخت په وخت شورشونه کول نو ولید بن عقبة (رضي الله عنه) د شام طرف ته (8000) اته زره مجاهدین ولېږل، چې هغوی د خوارجو هغه شورش او بغاوت ختم کړ.

بل خوا عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) چې د عراق د بصرې والي وو له هغې ځایه اخنف بن قیس (رضي الله عنه) د خراسان طرفته راولېږلو ځکه عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) د عمر (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې د خراسان لرې برخې نیولې وې چې بیرته یې له لاسه وتلې وې، نو اخنف بن قیس ترکستان، ایران او نور ځایونه فتحه کړل او قندهار ته یې عاصم ابن عاصم التمیمي (رضي الله عنه) راولېږلو چې د قندهار خلکو ورسره شدید مقاومت وکړ، ډیر تلفات یې ورواړول خو اخر د عاصم (رضي الله عنه) لښکر قندهار فتحه کړ.

بیا پخپله خراسان ته راغی او د جنګ قومانده یې اخنف بن قیس (رضي الله عنه) ته ورکړه هغه د اوسني افغانستان زیاتره برخې ونیولې لکه کابل، غزنی او زابل خو څه وخت وروسته د دغه خلکو بغاوت وکړ او دا ځایونه د مسلمانانو له لاسه ووتل، له بل خوا عبد الله بن عامر التمیمي (رضي الله عنه) پخپله جوزجان، تالقان او فاریاب ونیول د دغه جګړه کې دیرش زره (۳۰۰۰۰) مجاهدینو برخه اخیستې وه.

ربیع بن زیاد الحارثي (رضي الله عنه) هم عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) قوماندان وو زرنج او ورسره علاقې یې فتحه کړې او عبد الرحمن بن سمرة (رضي الله عنه) یې کابل طرفته راولېږلو؛ خو د کابل خلکو د مسلمانانو پر وړاندې ډیر شدید مقاومت وکړ او د عبد الرحمن بن سمرة (رضي الله عنه) مجاهدین یې ښار ته د ننوتلو څخه منع کړل؛ خو مسلمانانو د کابل ښار تر ډیره وخته محاصره کړی وساتلو اخر د کابل اوسیدونکي تنګ شول او مجاهدین یې کابل ته پرېښودل په داسې حال کې چې د مجاهدینو منجنیقونو د کابل زیاته برخه ویجاړه کړې وه.

عبد الله بن عامر التمیمي (رضي الله عنه) بیرته بصرې ته لاړو او اقرع بن حابس (رضي الله عنه) یې دلته امیر وټاکلو اقرع ابن حابس (رضي الله عنه) جوزجان ته لاړو چې جوزجانیانو بیا بغاوت کړی وو هغه هلته مصروف شو دلته کابل، غزني او زابل کې بیا بغاوت وشو چې د اوسني افغانستان زیاتره برخې بیا د مسلمانانو له لاسه ووتلې او هر ځای مقاومتونه شروع شول بل طرفته هغه مجاهدین چې د قبرص د فتحې لپاره تللي وو له سخت مقاومت سره مخ شوي وو، هلته امیر معاویه (رضي الله عنه) د عثمان (رضي الله عنه) په امر یو بحري فوځ جوړ کړ چې په اسلام کې اولنی سمندري فوځ وو او عبد الله ابن قیس (رضي الله عنه) چې د سمندرونو ماهر وو د امیر معاویه (رضي الله عنه) لخوا مشر وټاکل شو او عبد الله ابن عامر التمیمي (رضي الله عنه) سپه سالار کړو هغه پنځه سوه جنګي بېړۍ تیارې کړې او په سمندر کې یې د قبرص په طرف روانې کړې، دې غزا ته ذات السواري وایې ځکه چې دغه ټولې کشتۍ له خلکو ډکې وې نو چې کله د سمندر منځ ته ورسیدل نو هلته د روم عسکرو هم د دوی مخنیوي ته اته سوه بېړۍ راستولی وې او دوی یو بل سره مخامخ شول.

مسلمانانو وربانـدې غشـي ویشـتل شـروع کـړل؛ خـو غشـي هغـوی تـه و نـه رسـیدل نـو عبـد الله ابـن قـیس (رضـي الله عنــه) مجاهـدینو تـه امـر وکـړ، چـې د الله پـه توکـل خپلـې کشـتۍ بالکـل د روم د فـوځ کشـتیو تـه ورسوئ، چې لاس په لاس جنګ ورسره وکړو.

همغــه وو چــې مســلمان فــوځ خپلــې کشــتۍ د هغــوې لــه کشــتیو ســره نــزدې کــړې او پــه یــو بــل یــې د غشــو ویشتل شروع کړل.

چــې اخــر کــې د روم فــوځ هغــه کشــتۍ چــې د مســلمانانو کشــتیو ســره یــې تړلــې نــوې وتنبــتولې او پــاتې کشتۍ مجاهدینو غنیمت کړې او له سمندره تیر شول او قبرص یې فتحه کړ.

د قبــرص د فتحــې وروســته د مجاهــدینو مخــه د ایــران مجوســیانو طرفتــه شــوه او ســلیمان البــاهلي (رضــي الله عنــه) د ایــران لپــاره ســپه ســالار غــوره شــو چــې لــږ وخــت کــې یــې ایــران مکمــل فتحــه کــړ بــل طرفتــه افریقــایې هیوادونــه لکــه تــونس و غیــره هــم فتحــه شــول؛ خــو عبــد الله ابــن عــامر (رضــي الله عنــه) تــر ټولــو زیــات د عثمــان (رضــي الله عنــه) شــهادت او د خراســان د ټــولې خــاورې لــه لاســه وتلــو زیــات پریشــانه کــړی وو، نـــو فیصـــله یـــې وکـــړه چـــې اول بـــه ترکیـــه فتحـــه کـــړي او بیـــا بـــه د افغانســـتان شـــمال طـــرف ګاونـــډي هیوادونــو او بیــا بــه لــه هغــه ځایــه د ټولــو ملکونــو مشــترکه فــوځ جــوړ کــړي ځکــه چــې د افغانســتان مختلفــې برخــې ځــو ځــو ځلــه فتحــه شــوې؛ خــو مســلمانانو ونشــو ســاتلای، دا ځکــه چــې د افغانســتان خلــک ډیــر بهادر او میړني وو.

لــه بلــې خــوا چــې د اســیا زړه ورتــه ویــل کېــږي هــم اســانه کــار نــه وو، ځکــه چــې لــه ســمندره لــرې غرنــۍ هیــواد دی، لــوی دښــتې او صــحراګانې لــري لــوړې ژورې لــري، لــه دوی غیــر بــل ځــوک دغــه هیــواد نــه شــي ســاتلی او د اســیا د ټولــو هیوادونــو فتحــې هــم لــه دې هیــواده ناشــونې وې، نــو مســلمانانو اول شــمالي ګاونــډي ملکونه فتحه کړل او بیا یې د افغانستان د نیولو او فتحه کولو پروګرام جوړ کړ.

خــو د افغانســتان خلــک هــم نــاخبره نــه وو او د مســلمانانو بــې ســارې فتوحــاتو ورخطــا کــړي وو او ځــو ځلــه پــه افغانســتان حملــې او دواړو طرفونــو تــه تلفــاتو یــې هــم ذهــن کــې وو نــو قــومي مشــرانو د خپلــو عنانــاتو مطــابق یــوه لویــه جرګــه راوغوښــته او مشــوره یــې وکــړه چــې یــو قــوي وفــد مســلمانانو تــه ورولیــږي، چــې هغــوی ســره خبــرې وکــړي او د یــو داســې جنــګ چــې هــیڅ ســرحد نلــري، نــو لــه پوهــه کســانو یــې یــې وفــد چــې د روایــاتو مطــابق پنځــه کســان وو، عبــد الله عامر (رضـــي الله عنـــه) اخنـــف بـــن قـــیس (رضـــي الله عنـــه) او سلیمان الحارثي (رضي الله عنه) ته ورولیږي.

عبــد الله بــن عــامر (رضــي الله عنــه) چــې یــو تکــړه، پــوه او عــالم شخصــیت وو دغــه وفــد ســره ډیــره نرمــه لهجــه، ښــه اخــلاق او نبــوي اصــولو بانــدې برابــره معاملــه وکــړه، دوی یــې د مجوســي او زردشــتي دیــن نــه اســلام تــه راوبلــل او توحیــد یــې ورتــه ورانــدې کــړو، چــې د دغــه وفــد ټــول مشــران پــه خپلــه خوښــه قــانع شــول چـې دغــه د اســلام دیــن بــر حــق دی، دوی د دیــن د زده کــړې لپــاره ځــو ورځــې تیــرې کــړې او بیرتــه واپــس راستانه شول.

او بیــا یــې د ټــول افغانســتان نــه مشــران راجمــع کــړل او د مســلمانانو د دیــن خــوبي او ښــېګنې یــې ورتــه بیــان کــړې د هغــوی اخــلاق او اعمــالو پــه بــاره کــې یــې ورتــه معلومــات ورکــړل؛ خــو دې مشــرانو یــو ځــل بیــاترې وغوښــتل چــې تاســې بیــا لاړ شئ او ورتــه ووایــې چــې مــوږ تــه ځــو عالمــان راولېږئ چــې هغــوی دغــه

نبي ليدلى وي تر څو چې زمونږ يقين پوخ شي هغوی دوهم ځل مسلمانانو ته ورغلل او هغوی يو څو صحابه کرام ورسره راولېږل چې د هغوی د څو ورځو دعوت په برکت د افغانستان ټول وګړي چې چا په زور نه شو مسلمان کولای په خپله خوښه مسلمانان شول له دې وروسته عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) په خپله خوښه افغانستان ته راغی او د دغه ځای د خلکو ايمانداري، بهادري، غيرت او ميلمه پالنې زيات خوشحال کړ او له دې ځايه بيرته تګ يې خوښ نه شو، تر دې چې د يو روايت مطابق جوزجان کې وفات او همدلته خاورو ته وسپارل شو.

په همدې طريقه هغه افغانستان چې په زرګونو فوځ او عسکرو چا تسليم نکړای شو په خپله خوښه يې اسلام قبول کړ.

چې د ډېرو هغه صحابه کرامو وړاندوينه رښتيا شوه چې د افغانستان خلک په اسانه نه شي مسلمانيدلای خو که يو ځل مسلمانان شول تر قيامته به يې څوکم له دين و نه ګرځوي• !

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

• مأخوذ من موسوعة فتح دولة افغانستان الاسلامية، البداية والنهاية، مسند امام احمد: